

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Leden 2003

Ročník XIII

Číslo 1

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Rozhovor měsíce

Nehodlám podléhat politickým tlakům.....1

Na aktuální téma:

Obnovitelné zdroje energie

Začíná být zájem.....6

8. ročník mezinárodní konference a výstavy

EEBW: Energie efektivně 20027

Stát poskytne prostředky na čistou energii.10

Pracovní seminář k využívání obnovitelných zdrojů energie v kandidátských zemích.10

Aktuality

Česká republika se připojila k evropskému programu na podporu neziskového sektoru11

Program Evropských cen za udržitelnou mobilitu.....11

Předání Ceny ministra životního prostředí za rok 2002.....12

SFŽP má nového ředitele.....12

Obce do 2000 obyvatel mohou žádat MŽP o prostředky na obnovu ČOV.....13

Symposium WWF na hranicích Rakouska a České republiky k realizaci chráněných území evropského významu.....13

5. zasedání Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje14

Hraniční vody s Rakouskem.14

Hraniční vody s Polskem.15

5. zasedání odpovědných orgánů EMAS členských zemí EU a kandidátských zemí.....15

Budapešťská konference o posílení mezinárodní spolupráce při protipovodňové prevenci16

Ministr životního prostředí a primátor Prahy vysadili poslední strom roku 2002.....17

Ekonomické hodnocení funkcí lesa.....18

Ministr životního prostředí předal další známky Ekologicky šetrný výrobek.....19

Zasedání EuroMAB 2002 v Římě.....20

Poslanci vzali na vědomí Zprávu o stavu životního prostředí ČR za rok 2001.....21

Paměť stromů.....22

Evropská unie

Zasedání Rady EU pro životní prostředí v Lucemburku.23

Evropské unii bude od ledna předsedat Řecko.....26

Jak to vidí

Příroda dítěti – dříve vychovatelkou, v budoucnu hrozbou?.....27

Dny významné pro životní prostředí.28

Ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek

Nehodlám podléhat politickým tlakům

Rozhovor Jany Plamínkové s ministrem životního prostředí ČR Liborem Ambrozkem

Co považujete za nejdůležitější úkoly, které v současné době stojí před MŽP?

Úkoly vyplývají z programového prohlášení vlády: patří sem zahájení prací na ekologické daňové reformě, podpora obnovitelných zdrojů energie a posílení úlohy krajinotvorných programů, především Programu péče o krajinu a Programu revitalizace říčních systémů. A možná nejtěžším úkolem bude prosadit v Parlamentu schválení zbývajících ekologických zákonů, především novely zákona o ochraně přírody a krajiny.

V souvislosti s ekologickou daňovou reformou se hovoří o roku 2004. Co má být do té doby konkrétně hotovo?

V plánu legislativních prací vlády je rok 2004 uveden jako termín předložení první části reformy v legislativní podobě. Nyní se dává spolu s Ministerstvem financí dohromady pracovní skupina, jejíž práci by měl zčásti koordinovat RNDr. Martin Bursík. Rádi bychom začali diskusí v odborné veřejnosti. Do roku 2004 bychom chtěli mít návrh v legislativní podobě. Reforma má v Evropě mnoho podob a nás nyní čeká diskuse o otázkách zdanění, tedy zda zdanit jenom paliva a energie, jak zdanit obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje atd. Důležitá bude diskuse s Ministerstvem práce a sociálních věcí o kompenzaci – jednou z podmínek reformy totiž je, že

neznamená vyšší daňové zatížení obyvatelstva. Přidá-li se ve spotřebních daních na suroviny, paliva a energie, musí se to zase jinde vykompenzovat. Problematika je velmi složitá, evropské země pro ni mají různé modely řešení. Teď nás tedy čeká analýza a v roce 2004 příprava návrhu, který by byl akceptovatelný v ČR.

Jak se na daňovou reformu tváří další resorty, především ministerstva průmyslu a financí?

Ministerstvo financí je hlavním garantem a už tam začali přemýšlet o rozsahu, jaký by reforma mohla mít. Důležitá bude ale hlavně diskuse s Ministerstvem práce a sociálních věcí, které bychom rádi zapojili.

Máte za sebou první měsíce ve funkci ministra. Co považujete za svůj největší úspěch?

Za velký úspěch považuji rozšíření CHKO Český ráj, i když jsem byl vlastně až u završení tohoto díla. Rozšíření bylo snem ochránců přírody skoro čtyři desítky let, vážně se tím zabývali už několikrát. Práce, které vedly ke dnešnímu výsledku, byly zahájeny před dvěma lety. O výsledek se zasloužila řada lidí – můj předchůdce, lidé ze Správy chráněných krajinných oblastí i ze Správy CHKO Český ráj. Nyní se vše podařilo dotáhnout do konce a přesvědčit legislativní radu vlády a nakonec i vládu, že rozšíření chráněné krajinné oblasti je možné. Mám z toho velkou radost.

Druhým hmatatelným výsledkem je schválení novely zákona o ochraně přírody a krajiny vládou. Bez vážnějších rozporů se podařilo vyjednat i souhlas resortů, které měly dříve vážné výhrady.

Chcete především navazovat na činnost svého předchůdce Miloše Kužvarta, nebo budete v některých věcech postupovat jinak?

Samozřejmě budu pokračovat v legislativních pracích, protože ty jsou nezávislé na ministrovi. Tyto úkoly vyplývají z našeho budoucího členství v Evropské unii. EU chrlí spousty směrnic, které musíme promítnout do našeho právního řádu, a to je velká práce. Do Sněmovny jdou nyní zákony, které se připravovaly v minulém období – novela zákona o ochraně přírody a krajiny, nový zákon CITES, nové zákony o chemických látkách, o geneticky modifikovaných organismech a řada dalších zákonů. Stejně tak budu pokračovat v úkolech jako je Státní politika životního prostředí.

Naše názory se často lišily v konkrétních postupech, ať již to bylo na Šumavě či jinde. Ale to jsou otázky, které musí být odborně podloženy. Jednotlivé kauzy se nemohou odvíjet od toho, jaký má na ně ministr osobní názor, musí se díť na základě doporučení odborníků. Velmi nerad bych zatáhl resort životního prostředí na politickou půdu. Myslím, že je to resort, který by se měl držet velmi úzce odbornosti. Proto třeba velmi vítám i nově navrženou úpravu v zákoně o ochraně přírody a krajiny, kdy by výkon státní správy v národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách měl přejít pod nově vytvořenou centrální Správu ochrany přírody. Čili o tom, jestli se tam či onde udělí výjimka, by měl skutečně rozhodovat odborný orgán. Zároveň se snažíme posunout prvoinstanční rozhodnutí z MŽP do terénu a na odborné organizace.

Zmínil jste Šumavu. Je notoricky známé, že právě tam jste měl na řešení kůrovcové kalamity jiný názor než ministr Kužvart. V září navštívila Šumavu mise expertů. Jak tedy dál – kácet nebo nekácet?

Správa NP Šumava tvrdí, že kůrovce zničila a že už není co kácet (*smích*). Očekáváme do konce roku výsledky zmíněné mise, ze kterých bychom chtěli vyjít v další práci. Jsem přesvědčen, že bude třeba začít diskutovat o zonaci, aby zonace skutečně odpovídala přírodním poměrům v parku a aby měla nějaký smysl. Současný velký počet roztržštěných prvních zón téměř vylučuje autoregulační procesy a v podstatě nutí k zásahům nebo ke snaze o ně. Národní park by měl být národním parkem podle přísných evropských měřítek a ne pouhým účelovým lesním závodem. Mělo by dojít ke scelení prvních zón, ve kterých by se nemělo zasahovat. Ale tato otázka bude určitě mít další vývoj, je potřeba získat podporu obcí, vysvětlit vše veřejnosti tak, jak to dokázali třeba v Bavorském lese. Nestačí jen se pro něco rozhodnout, ale je potřeba toto rozhodnutí vysvětlit druhým a obhájit ho.

Váš nástup do funkce ministra velmi uvítaly nevládní ekologické organizace. Myslíte, že si jejich přízeň udržíte i nadále?

Myslím, že stoprocentně si přízeň udržet nelze. Už proto, že posláním nevládních organizací je požadovat maximum, mít maximalistické nároky, tvořit krajní mantinel, upozorňovat na všechny problémy, ukazovat, co by se mohlo dělat lépe a jít v tom až na samu hranici možností. I když se s většinou lidí z nevládních organizací znám, spolupracovali jsme i v Poslanecké sněmovně a předkládal jsem řadu legislativních návrhů, které připravili, tak vím, že se mi určitě všechno nepodaří prosadit a že budou případy, kdy se ne úplně shodneme. Za důležité ale považuji, aby se případné neshody řešily věcně, aby nepřerostly až do nějakého odcizení, protože nevládní organizace jsou přirození spojenci našeho resortu a byla by škoda, aby se kvůli drobným neshodám prohloubil příkop, který vznikl v minulém období.

V současné době vás nevládní organizace kritizují za cementárnu ve Štramberku, kde vydalo MŽP kladné stanovisko EIA k výstavbě. Podporují je i někteří odborníci z řad geologů, kteří by chtěli, aby byla celá lokalita vyhlášena přírodní památkou a netěžila se...

Polovina kopce už byla vyhlášena národní přírodní památkou, protože je tam naleziště neandrtálce v jeskyni Šipka. Lom zničil v minulých desetiletích zhruba jeho polovinu, při současné těžbě už se jde jen do dolních pater. S cementárnou nesouhlasí Děti Země. Vydané stanovisko je rozhodnutím odboru EIA, posvěcené na úrovni sekce technické ochrany životního prostředí. Kladné stanovisko je ale podmíněno splněním 114 podmínek, z nichž třetina je ve fázi projektu, tedy ještě před vydáním stavebního povolení, další třetina ve fázi výstavby a třetina ve fázi provozu. Kladné stanovisko tedy vůbec neznamená, že tam cementárna bude stát, protože se může ukázat, že pro investora jsou požadavky nesplnitelné. Za nejdůležitější považuji, že tam

bude velmi pečlivě prováděn hydrogeologický průzkum, protože jedním z nejvážnějších argumentů byla obava, že cementárna bude mít delší životnost než lom, neboť po několika letech by mohlo dojít k zatopení lomu, tím by se tam nemohlo těžit, ale cementárna by zůstala. Bude tedy potřeba udělat matematický model nástupu spodních vod a pravidelně měřit. Dále je důležité, že cementárna musí užít nejlepší dostupné techniky, protože musí splnit požadavky zákona o integrované prevenci znečištění. MŽP omezilo její kapacitu asi o čtvrtinu, rozhodlo, že musí mít nižší komín, a dále stanovilo jasnou podmínku, že nesmí být použit při výrobě cementu vysoko-percentní vápenec, mohou být používány jenom ty středněpercentní. Klíčovou podmínkou z hlediska ochrany přírody (proto stanovisko MŽP podporovala i AOPK v Moravskoslezském kraji) je, že investor bude mít za povinnost následně provést rekultivaci lomu. Obce cementárnu podporovaly, protože se bály, že jinak skončí těžba a zůstane obrovská jizva v krajině. Uvedených 114 podmínek by mělo minimalizovat vliv na životní prostředí, které samozřejmě každý podnik takového rozsahu má.

Investor se tedy nyní musí rozhodnout, zda se mu za těchto podmínek stavba vyplatí či nikoli?

Ano, a už byly případy, kdy podniky odstoupily od záměru stavby, protože se jim stanovisko EIA zdálo příliš tvrdé. Ale my si myslíme, že toto jsou podmínky, za kterých lze vliv na životní prostředí minimalizovat a kdy dosáhneme i cíle rekultivace krajiny.

Další věci, o které se hodně mluví, je odpadová strategie. Jak by měla pro další roky vypadat?

Novým zákonem o odpadech jsme na sebe vzali nelehký úkol, a to je připravit plán odpadového hospodářství ČR a předložit ho vládě, protože by měl mít formu nařízení vlády. Z tohoto plánu by pak měly vycházet odpadové plány jednotlivých krajů. V současné době je plán v meziresortním připomínkovém řízení a je průnikem nejrůznějších zájmů. Zároveň se ukazuje jako problém, že půjde jen o nařízení vlády, protože tam není možné jít v závazné části nad zákon. Nelze tedy stanovit nějaká vyšší procenta než umožňuje zákon, i když bychom si to třeba přáli. Až proběhne meziresortní připomínkové řízení, bude následovat etapa projednání s krajskými zastupitelstvy tak, aby v prvním pololetí příštího roku mohl být plán schválen. Výhled je do roku 2010.

Cílem plánu – tak jako zákona a všech evropských směrnic – je hierarchizovat systém nakládání s odpady: na prvním místě je předcházení vzniku, potom třídění, recyklace, materiálové využití, a až pak energetické využití, čili spalování s využitím tepla, případně s výrobou elektrické energie. Skládka by měla být až posledním řešením. Země Evropské unie jsou dnes už tak daleko, že se tam s výstavbou nových skládek vůbec nepočítá, a to je cíl, ke kterému bychom do roku 2010 chtěli také dospět. My jsme s tříděním a zpracováním odpadů začali později a máme několikaletý skluz za západní Evropou, proto máme třeba přechodné období v obalech. Cílem ale je přiblížit se k EU. Jsem docela rád, že se k tomu postavily čelem jednotlivé kraje, protože plán sice sta-

noví nějaká cílová procenta a přání resortu nebo vlády, ale konkrétní realizaci budou provádět obce nebo firmy v určitém území. A je dobré, že to kraje berou velmi vážně, protože na území kraje už se dá udělat integrovaný systém nakládání s odpady. Na krajské koncepci, které se nyní schvalují, naváží krajské plány. Bude snaha získat do toho prostředky – protože půjde o miliardové investice – i z Evropské unie, z evropských fondů, a udělat integrovaný systém, kde by součástí nebylo jen energetické využití, jak po tom mnozí touží, ale kompostování, třídění, recyklační linky. Mělo by to zkrátka být ucelené.

V některých krajích ale existují snahy prosadit výstavbu velkých spaloven...

Ano, ne všechny nápady krajů jsou šťastné. My se budeme snažit motivovat kraje k vyšším formám využití třeba i tím, že nebudeme dotačně podporovat tuto výstavbu. My to nemůžeme zakázat, ale nebudeme je dotačně podporovat a budeme upřednostňovat formy využití. To znamená, že se budeme snažit vést kraje k tomu, aby využily stávající kapacity spaloven, které jsou dnes poměrně velké, ať už jde o spalovny v Praze, Brně či Liberci, a aby se i třeba dokázaly spojit dohromady, protože některé kraje, třeba Jihočeský, jsou počtem obyvatel příliš malé na to, aby tam takové zařízení mělo nějaký význam.

V srpnu zasáhly republiku obrovské povodně. Změnily nějak názory MŽP na to, jak by se mělo zacházet s krajinou? Přibudou třeba nějaké nové krajinotvorné programy, případně dostanou ty stávající více peněz?

MŽP bylo průkopníkem komplexní péče o krajinu od svého začátku. Program obnovy venkova, který začal Ivan Dejmal, nebo Program revitalizace říčních systémů z roku 1991 jsou přesně ty programy, po kterých se dnes volá a které by měly být vzorem pro naše chování v krajině. Na pohledu resortu by se tedy mnoho měnit nemělo. Jde ale o to, dostat tento pohled na zacházení s krajinou dál, ať už na úroveň vlády nebo jednotlivých hospodářů – přimět je pochopit, že nejde jen o nějaký rozmar ochránců životního prostředí, ale že je to skutečně nezbytnost, pokud tady chceme mít nějakou účinnou protipovodňovou prevenci. Nejde jen o zvyšování hrází a případně poldry, ale hlavně o zvyšování retence krajiny, to znamená o „rozmeandrování“ narovnaných drobných vodních toků, o změnu osevních postupů, o zatravnění či zalesnění části území. K tomu by měly směřovat nejen naše dotační tituly, ale i dotační tituly zemědělské.

Jaká je v tomto směru spolupráce s Ministerstvem zemědělství?

Myslím, že spolupráce se zlepšuje. Dali jsme si spolu s kolegou Palasem za cíl, že budeme programově usilovat o spolupráci našich resortů, protože schválnosti a křivdy minulých let jsou v mnohých referentech na ministerstvech velmi živé. Tomu se dá čelit jedině tím, že je svrchu programově deklarována spolupráce. Jedním z prvních výsledků bylo, že když se po povodních zjišťovaly škody na vodních dílech, na zařízeních, která spa-

dají pod podniky Povodí nebo pod Zemědělskou vodohospodářskou správu, tak byl vždy automaticky jako člen komise přizván člověk buď z Agentury ochrany přírody a krajiny, nebo ze Správy CHKO a bez jeho podpisu se nemohl udělat návrh opatření. Zemědělci uvažují o prostředcích na revitalizaci v rámci peněz, které budou mít z Evropské investiční banky. Zavedou nový dotační titul na obnovu rybníků, protože rybníky mají význam nejen pro chov ryb, ale i protipovodňový a ekologický.

Snažím se posílit krajinotvorné programy. První kroky už jsme udělali a předpokládám, že ještě během příštího roku do těchto programů převedu přes rozpočtový výbor část finančních prostředků z jiných rezerv na ministerstvu. Je ale potřeba rozjet programy tak, aby byly schopny absorbovat tyto peníze. Může se zdát, že prostředků je málo, ale já bych připomněl, že do Programu revitalizací říčních systémů šlo od roku 1991 ročně 200 až 300 milionů Kč, v součtu už je to tedy několik miliard, které „do krajiny“ šly. Ale ne vždy byly dobře využité. Mnohdy skončily jenom ve výstavbě rybníků, hlavně v prvních letech, ale ten hlavní účel, tedy revitalizace přímo drobných vodních toků, byla spíše ojedinělá. Ať dělá rybníky zemědělství, my se budeme věnovat vlastní revitalizaci. I tak se dá získat část prostředků. Důležité je mít připravené projekty. Po povodních v roce 1997 vláda do revitalizací nasypala náraz skoro dvojnásobek peněz – v roce 1998 to bylo přes 400 milionů Kč – a byl problém ty peníze vyčerpat, protože nebyly připravené projekty.

Rezervu zatím máme v propojení revitalizací s komplexními pozemkovými úpravami. To je nedoceněná problematika, protože komplexní pozemkové úpravy přibývají tempem jeden až dva katastry v okrese ročně. Při dnešním tempu je to tedy záležitost na padesát či osmdesát let, a přitom právě v rámci komplexních pozemkových úprav se dají realizovat územní systémy ekologické stability, výsadba remízků, protipovodňových pásů a další opatření. Jde o velké téma, které se spolu s resortem zemědělství snažíme posílit, ale je to i nejtěžší úkol.

S povodněmi souvisí částečně i problematika vodních děl na dolním Labi. MŽP už se k nim vyjádřilo, nicméně Ředitelství vodních cest chce dál stavět a v září požádalo o udělení výjimky ze zákona o ochraně přírody a krajiny, a to přesto, že na německé straně už regulaci Labe zastavili a peníze chtějí dát na ochranu Labe před povodněmi. Jak se k tomu hodláte postavit?

EIA počátkem roku 2002 byla negativní. Nyní probíhá řízení o udělení výjimky, které by mělo proběhnout na čistě odborné bázi, nehodlám v tom podléhat žádným politickým tlakům. Odbor ochrany přírody musí jasně rozhodnout, jestli žadatel doložil, že veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody. My máme velmi vážné výhrady k projektu nejen ze stránky ekologické – je tam mnoho cenných ekosystémů, ale i ze stránky ekonomické. Jde o skutečně veřejný zájem, nebo jen o zájem několika firem? Je na argumentaci předkladatele, aby veřejný zájem doložil. Jinak samozřejmě zmíněné

německé rozhodnutí vše poněkud posunuje v neprospěch stavby, i když v Německu jsou vodní poměry trochu jiné.

Ovšem musím říci, že stejně jako dolní Labe, ba možná ještě víc, mě trápí otázka znovuoživování přízraku kanálu Dunaj – Odra – Labe. Neexistuje sice žádný projekt, ale stále se o něm mluví. Iniciátoři vždy získají několik politiků na různé úrovni, kteří opojení vidinou, že by mohli tento gigantický projekt prosadit, se postaví na jeho podporu. Je to trochu boj s větrnými mlýny – nemůžeme oponovat, když projekt neexistuje, ale musíme stát na svém naprosto jasně.

A doufám, že nám pomůže i členství v Evropské unii, protože řada říčních ekosystémů, které by jezy na Labi i kanál D-O-L poškodily, budou spadat do soustavy evropsky významných chráněných území.

Zmínil jste v úvodu obnovitelné zdroje jako jednu z priorit. Na konferenci EEBW v říjnu 2002 se projevil jasný rozdíl v názorech mezi zástupci MŽP, kteří na obnovitelné zdroje hleděli jako na perspektivní a do budoucna významný zdroj energie, a zástupci MPO, kteří je vytrvale označovali za marginální, s tím, že vždy budou pouze doplňkové. Jak se k těmto rozdílům stavíte?

Nemůžeme čekat od lidí, kteří vyrostli a desítky let žili v nějakém myšlenkovém schématu, že budou nějak masivně podporovat obnovitelné zdroje, navíc za situace, kdy máme obrovský přebytek elektrické energie. Je to věc trpělivé diskuse s nimi. Politika Evropské unie nám ale jasně dává za pravdu. EU na Světovém summitu v Johannesburgu přišla s iniciativou, ke které se připojily i všechny kandidátské země včetně ČR, že by se měl zvýšit podíl obnovitelných zdrojů ještě nad dohodnutá procenta. Úkoly, které si Evropská unie v tomto směru staví, jsou opravdu veliké.

Jsem přesvědčen, že postupně přichází generace energetiků, která dokáže přemýšlet i v těchto rozměrech. A je jen otázkou času, kdy se i v podnikatelské sféře v energetice začnou obnovitelné zdroje výrazněji prosazovat. Dnes jde o záležitost spíše menších výrobců, ale obnovitelné zdroje získávají velkou podporu mezi obyvatelstvem, jsou tady tisíce instalací tepelných čerpadel a solárních kolektorů, rozvíjejí se malé vodní elektrárny. Podpora obnovitelným zdrojům postupně proniká do nejširších vrstev a podle mě je otázkou několika let, kdy se stane jednou z hlavních priorit.

Jak konkrétně by měla podpora obnovitelných zdrojů vypadat? Nové zákony, více peněz, lepší informovanost, nebo vše dohromady?

Na jaře 1998 byl schválen Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energií, ke kterému se vlády opakovaně přihlašují a vždy se schvalují směrnice na další rok. V rámci Programu se uvolňuje ročně stále větší množství finančních prostředků. Původně program rozjížděly resorty životního prostředí a průmyslu, s tím, že SFŽP dává prostředky do obnovitelných zdrojů energie, tedy do investic, zatímco ČEA především do úspor. Nyní je zde ale vidět důležitý posun: přibývají např. dotační programy ministerstva zemědě-

ství na podporu pěstování energetických plodin či na podporu řepky jako alternativního paliva. Přistupuje k tomu tedy rozměr péče o krajinu, kdy pro mnoho zemědělců může jít o alternativu využití zemědělské půdy. Ostatní resorty se připojují s tím, že chtějí instalovat obnovitelné zdroje energie ve svých zařízeních nebo zateplovat své budovy. Postupně tedy proniká Program i do státní správy.

Otázka další podpory OZE je jednou z věcí, kterou jsme měli v programovém prohlášení vlády. Jde o zákon o podpoře obnovitelných zdrojů energie. Dotační politika je totiž jedna možná cesta a nedá se bez ní úplně obejít, ale ještě perspektivnější je podpora formou garantované výkupní ceny nebo systémem kvót, jako to dělá řada evropských zemí. Známe německý zákon, který se rozšířil do mnoha zemí a dnes je využit minimálně v polovině Evropské unie. U nás je prvním pokusem výměr Energetického regulačního úřadu, ke kterému jsme ho zmocnili v energetickém zákoně, ale podnikatelé říkají, že je to pro ně malá záruka, že za rok může být vše jinak. Proto chceme s MPO diskutovat o zákoně, který by garantoval minimální výkupní ceny, aby měli podnikatelé jistotu, že když budou do tohoto oboru peníze investovat, že budou mít také možnost jejich návratnosti. Tímto zákonem bychom do sektoru přitáhli větší množství investic, a to soukromých investic. Cesta jen přes státní dotace totiž není všemocná. Pro tuto politiku bude ale důležité získat podporu MPO, pak vlády a nakonec parlamentu.

Byl jste předsedou Rady Fondu. Lidé, kteří mají se SFŽP co do činění, tvrdí, že je to velmi byrokratická instituce. Často, než by podstoupili procedury spojené se získáním peněz, vzdají svůj záměr radši předem. Budete dělat něco pro to, aby se řízení zjednodušilo, aby byly peníze dosažitelnější?

Výhrady k Fondu mohou být v oblasti podpory fyzických osob. SFŽP byl totiž původně konstruován jako zdroj financí na větší investice. Pokud někdo žádá o dotaci na čistírnu ve výši 50 milionů korun, je proces nastaven optimálně: musí velmi pečlivě doložit technické parametry, musí být ekonomicky vyhodnoceno, zda je žadatel schopný splácet půjčku. A od roku 1996 je ten proces nastaven i velmi průhledně. Ale u individuálních žadatelů, kdy někdo přijde požádat o padesát či sto tisíc korun na kolektor či tepelné čerpadlo, je tento mechanismus velice nepříjemný. I přesto ale už bylo vyřízeno několik tisíc žádostí.

Od nového roku nicméně bude platit nový způsob, kdy žádosti budou vyřizovány – stejně jako třeba v Rakousku – až zpětně. Dosud totiž žadatel musel vyplnit žádost, doložit energetickým auditem, nesměl do té doby pomalu ani začít a do podpisu smlouvy nesměl zkolaudovat, takže se lidé dostávali do velkých problémů. Tím, jak se žádostí naválily stovky, Fond situaci administrativně nezvládal a vyřizování mělo měsíce zpoždění. V modelu, na který chceme najet od nového roku, si žadatel doma zařízení nainstaluje a pak zpětně požádá o peníze. Přiloží kolaudační protokol, kterým prokáže, že zařízení splňuje požadované parametry. Vyhne

se tedy auditu, ušetří a navíc se vše velmi zjednoduší. Samozřejmě určitým problémem je to, že peníze musí do projektu nejprve vložit a teprve pak dostane určité procento zpátky, ale i v předchozím systému zpravidla platil zálohy a navíc stavební spořitelny na takovou akci svým klientům rády půjčí. Systém by se tak měl zjednodušit a uspokojit víc žadatelů.

Je pravda, že by se měla rušit regionální pracoviště Fondu?

To je na rozhodnutí MŽP jako správce Fondu. Nechal jsem vyhodnotit, zda budou regionální pracoviště využita. Podle mého názoru by je nebylo nutné rušit, ale spíše je využít na vyřizování žádostí právě na obnovitelné zdroje, protože jde o velkou agendu. O tom se ale rozhodne v příštích měsících.

Z jiného soudku: před časem jste požádal vedení Spolany, aby nespouštěla své nebezpečné provozy do té doby, než bude proveden audit a než předloží veškerou bezpečnostní dokumentaci. Přesto Spolana spouští provozy chlórové chemie a výroby PVC, tedy ty nejnebezpečnější. Moc vám tedy vstříc nevyšli...

Měl jsem poměrně velkou korespondenci jak s generálním ředitelem, tak i s přednostou OÚ Mělník. Podle zákona o prevenci závažných havárií musí mít všechny chemické podniky bezpečnostní zprávu. Ta byla na jaře 2002 vrácena Spolaně k dopracování, stejně jako polovině dalších podniků – zákon je nový a nároky velké. A datum schvalování přepracované zprávy bylo stanoveno až na 10. ledna 2003. Já jsem se proto obrátil na přednostu Okresního úřadu, zda by bylo možné provést aspoň jakési předjednání, aby se zprávou byla seznámena veřejnost, občanské iniciativy a starostové, aby všichni ještě před oficiálním schválením věděli, v jakém je dokumentace stavu a jak reaguje na povodně. V tom nám Spolana vyšla vstříc a musím říct, že nové vedení má snahu s veřejností komunikovat.

PVC patří mezi nejproblematictější látky vůbec: je problematické při výrobě, při používání (hračky) i při likvidaci. Neuvažujete o tom, že by byla výroba PVC u nás zakázána, jako to udělali na Slovensku? I když tam si chemická lobby vynutila tento zákaz zase zrušit, ale aspoň se o to pokusili...

My jsme se o to pokusili také v rámci zákona o odpadech někdy před čtyřmi lety, ale při dalším projednávání zákona byla tato pasáž vypuštěna. Problematiku PVC se snažíme zčásti řešit v plánu odpadového hospodářství, kdy požadujeme, aby výrobky z PVC byly značeny, aby byla postupně omezována výroba měkkého PVC a aby do budoucna výroba byla zatížena nějakou formou daně. Výroby nepříznivé pro životní prostředí je potřeba ekonomicky znevýhodnit. Toto téma bude aktuální po našem vstupu do EU, protože EU hledá rovněž nějakou společnou pozici vůči PVC. Možná se to podaří prosadit spíše na evropské úrovni, i proto, že výrobní podniky jsou jen v některých zemích, takže celoevropské úsilí bude efektivnější.

Děkuji za rozhovor.

26. 11. 2002

Začíná být zájem

Počátkem listopadu 2002 se uskutečnil již 8. ročník mezinárodní konference a výstavy EEBW: Energie efektivně 2002. Prologem této akce byla tisková konference, která se konala 30. října. Historické prostory Novoměstské radnice zaznamenaly tak obrovský zájem novinářů, jaký pořadatel, tedy Středisko pro efektivní využívání energie SEVEN, ještě dozajista nezažil. Přitom ještě před pár lety podobné akce zajímaly jen pár nadšenců... Zdá se tedy, že ledy se hnuly a že o úspory energie a OZE začíná být mezi lidmi (a potažmo i mezi novináři) opravdový nefalšovaný zájem.

V úvodu tiskovky vystoupil ředitel ČEA Ing. Josef Bubeník. Připomněl, že na Státním programu na podporu úspor energie a využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie se letos podílí už sedm ministerstev. Tvoří a předkládá ho MPO spolu s MŽP. Vychází se při tom ze čtyřletého Národního programu, přičemž každoročně se na něj uvolňují peníze podle toho, kolik jich je ve státním rozpočtu. Národní program je podpořen Nařízením vlády č. 63/2002, které jasně stanoví kritéria pro poskytování dotací. Program se dělí na 4 části: úspory, koncepce, obnovitelné zdroje, osvěta. V prosinci 2002 bude vyhlášen nový program na rok 2003.

Ing. Bubeník řekl, že v budoucnosti by se měly přeměnit dotace na lepší systém, který by vycházel z daňové reformy. To znamená, že každý, kdo splní zákonné podmínky, bude mít nárok na určitou úlevu. „Bude to prokazatelné. Ne jako teď, kdy stát dá peníze na větrnou elektrárnu a pak za dva roky zjistí, že se netočí. Chceme např. dělat odpisy z vyrobené elektřiny či tepla, aby to bylo objektivní.“

„Zatím ale vypíšeme programy, zájemci se přihlásí, hodnotitelské komise složené ze zástupců MPO, MŽP, SFŽP, ČEA, MF, MPMR a Státní energetické inspekce projekty vyhodnotí a peníze přidělí. Myslíme si, že hodnocení děláme objektivně, ale ten, kdo neprojde sítím, si to obvykle nemyslí“, dodal ředitel Bubeník. Uvedl dále, že na rozvoj biomasy vydává ČR celkem více než miliardu ročně (z toho přímá podpora pěstování energetických plodin činí 500 mil. Kč) – poměrně velké dotace zde totiž dává resort zemědělství. Velké dotace na tyto programy dává i SFŽP. „My, tedy ČEA,

jsme v kolonce státního rozpočtu a dostáváme až co zbude“. Rozpočet ČEA stále klesá: zatímco dříve dostávala z MPO 300 až 400 milionů Kč ročně, na rok 2002 už to bylo jen 100 milionů. „Jsme financováni MPO a přitom fakticky refinancujeme některá jiná ministerstva tím, že dáváme peníze na audity a energetické koncepce obcí, nemocnic, škol atd. Nabízí se tedy, zda by nemělo dojít k vytvoření finančních prostředků, které budou z těchto resortů soustředěny“, dodal na závěr ředitel Bubeník.

Tisková mluvčí SFŽP Dr. Věra Dřevíková připomněla, že SFŽP už uvolnil 33 mld. Kč na zlepšení životního prostředí z mimorozpočtových zdrojů. 70 % přitom dostávají obce. Na obnovitelné zdroje má Fond deset investičních a dva neinvestiční programy, ročně se na ně poskytuje až 800 mil. Kč. V rámci čtyř programů přitom podporují využívání biomasy.

Ing. Miroslav Hájek, PhD., ředitel odboru ekonomiky životního prostředí na MŽP, vyzdvihl ve svém příspěvku především význam biomasy, která má nejen značný ekonomický potenciál, ale i významné environmentální přínosy. „V roce 2010 by využívání biomasy mělo představovat asi 85% podíl na využívání obnovitelných zdrojů, ostatní zdroje budou v menšině“, uvedl. Připomněl směrnici přijatou v EU o podpoře elektřiny z obnovitelných zdrojů – v EU mají cíl do r. 2010 vyrábět 12 % elektřiny z OZE. 12 % je přitom průměr pro celou EU, přičemž rozpětí pro jednotlivé státy je velmi široké. „U nás při použití stejné metodiky jako v EU vychází tento podíl kolem 6 %. S tímto podílem jsme počítali, když jsme ve vládě přijímali Státní program na podporu OZE, a počítáme s ním i ve Státní politice životního prostředí.“

Připomněl, že pro skutečné naplnění této směrnice EU potřebujeme najít další nástroje. Na podpoře OZE se podílí ČEA, SFŽP, ale podporou je i vydání Cenového rozhodnutí Energetickým regulačním úřadem, které stanovuje výkupní ceny elektřiny vyrobené z OZE. „Jsme si ale vědomi, že jde pouze o cenové rozhodnutí, podnikatelům se nelíbí, že to není něco více závazného. Proto bychom chtěli ve spolupráci v MPO předložit návrh zákona na podporu obnovitelných zdrojů, kde by tato možnost výkupu za vyšší ceny byla zakotvena. Tím bychom podnikatelům poskytli vyšší záruku. Tento zákon je v programovém prohlášení vlády – není to tedy jen prioritou MŽP, ale i vlády“, připomněl ředitel Hájek (viz též úvodní rozhovor s ministrem Ambrozem).

Ředitel ČEA Ing. Josef Bubeník slavnostně zahajuje výstavu EEBW.

Foto J. Plamínková

RNDr. Jana Plamínková

8. ročník mezinárodní konference a výstavy EEBW: Energie efektivně 2002 „Příležitost pro návratné investice“

Efektivní využívání energie, využití obnovitelných zdrojů energie a trendy v liberalizaci energetických zdrojů byly hlavními tématy diskutovanými na konferenci a výstavě EEBW: Energie efektivně 2002, která se uskutečnila ve dnech 5. – 7. listopadu 2002 v Kongresovém centru Praha. Jejím organizátorem je SEVEN, Středisko pro efektivní využívání energie, o.p.s.

Prezentace a diskuse v jednotlivých sekcích se zaměřily především na projekty úspor energie z hlediska finančně výhodných investic a možností jejich využití ve prospěch spotřebitelů a investorů.

O stánek MŽP byl na výstavě značný zájem. Foto: J. Plamínková

Liberalizovaný trh s elektřinou – zkušenosti, marketing, zelená elektřina

Otevření trhu s elektrickou energií je jednou z nejpřevratnějších změn, jejímiž svědky jsme v současné době. Bylo proto i tématem jedné z klíčových sekcí konference EEBW: Energie efektivně 2002, především z hlediska užítu těchto změn pro koncového zákazníka a uplatnění obnovitelných zdrojů energie v konkurenci jiných zdrojů energie.

Zkušenosti z prvního roku zavádění konkurence do obchodování s elektřinou již totiž ukázaly, že liberalizace přináší výhody pro zákazníky i v České republice. Ceny elektřiny pro oprávněné zákazníky klesly v průběhu prvního roku v průměru o cca 5 až 7 %. To, jaké přínosy pro české zákazníky přinese liberalizace i dlouhodobě do budoucna, však rozhodne i nově vytvářená struktura domácího trhu: zda totiž bude na straně nabídky reálná a efektivní konkurence, nebo zda stát umožní ovládnutí trhu jednou skupinou.

Zkušenosti ze zahraničí i z domova ukázaly, že energie z obnovitelných zdrojů si nachází své místo i na liberalizovaném trhu. Někteří obchodníci prodávají svým zákazníkům elektřinu pocházející z obnovitelných zdrojů. Objem této „zelené elektřiny“ dosahuje u jednotlivých obchodníků v zemích Evropské unie až 10 % z celkového prodeje. Západočeská energetika, jako první domácí obchodník, který garantuje výrobu z obnovitelných zdrojů u své zelené energie, prodává tento produkt již několika desítkám až stovkám zákazníků.

Také státní forma podpory obnovitelným zdrojům prodělává se zaváděním konkurence do odvětví významné změny. Tradiční systém výkupních cen byl již v několika zemích nahrazen novým systémem povinných kvót a obchodovatelných certifikátů. Na konferenci byla zveřejněna kritická analýza a popsána rizika systému výkupních cen na liberalizovaném trhu. Povinnost výkupu zboží (elektřiny) lze uvalit, pouze pokud je zároveň garantován prodej této elektřiny, pokud je zajištěno, kdo tuto elektřinu odkoupí. Na konkurenčním trhu je proto pro podporu obnovitelných zdrojů vhodný systém obchodovatelných kvót, které zajišťují rovné podmínky na trhu.

Nové možnosti pro financování projektů – obchod s emisemi skleníkových plynů

Další sekce byla věnována novým možnostem financování projektů na využití obnovitelných zdrojů a úspor energie prodejem ušetřených emisí skleníkových plynů. V současnosti je mezinárodní obchod s těmito emisemi v počátcích, ale v průběhu další dekády může dosáhnout ročního obrátu až několik miliard dolarů. Na konferenci byli představeni zástupci jednotlivých fondů operujících v této oblasti. Zatímco s prototypem uhlíkového fondu Světové banky (Prototype Carbon Fund) a nizozemské vlády lze již dnes uzavřít smlouvu o prodeji ušetřených emisí, dánská vláda zatím projednává vytvoření podobného schématu. Představitelé Ministerstva životního prostředí ČR a České energetické agentury informovali o nejnovějším vývoji pravidel pro využití těchto schémat v České republice. Zahraniční i domácí řečníci se shodli na potřebě zjednodušení a urychlení administrativních procedur pro obchod s emisemi skleníkových plynů.

Nízkoenergetické nízkonákladové stavby

Princip výstavby nízkooenergetických nízkonákladových budov spočívá v tom, že jejich výstavba nepřekračuje průměrnou úroveň nákladů výstavby v ČR, jejich spotřeba energie na vytápění je však oproti průměru snížena až o jednu polovinu.

Diskutující v této sekci konstatovali, že zaběhnutý systém nabídky klasických domů na našem trhu je nejsilnější překážkou pro komerční využití budov nízkooenergetických. Určitý zájem ze strany specifických zájemců o tyto bydlení existuje, přetrvává však jistá

nedůvěra vůči novinkám a tzv. ekologickému bydlení, které je někdy neprávem považováno za nepohodlné.

Řečníci z řad projektantů, architektů a investorů prezentovali různé přístupy a filozofie k této problematice, či možnosti státní nebo municipální podpory nízkoenergetické výstavbě. Prezence jednotlivých přednášejících popisovaly také technická řešení výstavby těchto budov s ohledem na ekonomické výpočty a možnosti jejich uplatnění na stavebním trhu.

EPC a EC – pohledy a názory zákazníků a firem energetických služeb

Financování energetických projektů z úspor energie je tématem, které zajímá mnoho spotřebitelů energie z řad škol, zdravotnických zařízení, průmyslových podniků a podobně. Sekce předkládala zkušenosti s projekty uskutečněnými metodou Energy Performance Contracting a energetickým kontraktin- gem (EPC a EC) v ČR, a to jak z pohledu firem ESCO, které s nimi mají praktické zkušenosti, tak i z pohledu zákazníků, kteří prezentovali své zkušenosti s úspěšnými projekty realizovanými v jejich městech či institucích, vesměs ve veřejných objektech. Zahraniční zkušenosti s konkrétními přístupy prezentovali experti z USA, Německa a Rakouska a všechny tyto zkušenosti lze uplatnit, s patřičnou dávkou modifikace, i ve stávajících podmínkách České republiky.

Důraz při přednáškách byl kladen na odlišení dvou základních přístupů k realizaci projektů se zárukou za budoucí výsledek, kdy metoda EPC poskytuje zákazníkovi garanci za dlouhodobé úspory nákladů na energii, zatímco projekty realizované metodou EC zaručují zákazníkovi dlouhodobou dodávku energie či služeb za předem dohodnutých podmínek tohoto provozu, včetně ceny a její úpravy v závislosti na okolnostech budoucího vývoje.

Zásadní informace o možnostech uplatnění metody EPC ve státním sektoru a informace o způsobech zadávání veřejných zakázek daly dostatek informací k rozvoji tohoto velmi slibného sektoru energetické spotřeby do budoucna.

Závěrečná diskuse předních ESCO firem z ČR ukázala, že existuje potenciál růstu tohoto odvětví podnikání, byly naznačeny směry tohoto vývoje, stejně jako byly vymezeny konkrétní úkoly a cíle vedoucí k rozvoji metod EPC a EC na českém trhu.

Energeticky efektivní osvětlení – i malé projekty mají viditelné přínosy

Energeticky úsporné osvětlování je rovněž prostorem pro realizaci ziskových projektů, které formou úspor energie při použití osvědčených technologií, zařízení a zdrojů světla mají ekonomicky výhodné parametry. Většina těchto projektů je financována z vlastních zdrojů, ale jsou i takové, které využívají financování třetí stranou.

V České republice již existují firmy, které provádějí energetické servisní služby v osvětlování měst a obcí. Představují jeden ze způsobů podnikání, kde úspory elektrické energie a nákladů na provoz umožňují snižovat náklady na rekonstrukce a modernizace sou-

stav veřejného osvětlení. Provozování soustav veřejného osvětlení kvalitními správci se provádí dvěma základními způsoby – dlouhodobou smlouvou na provoz za dohodnutou cenu nebo odkoupením soustav. Obě varianty ve svém konečném důsledku vedou ke snižování nákladů a postupné modernizaci.

Zkušenosti servisních firem, jako jsou městské technické služby, specializované firmy nebo regionální distributoři energie ukazují, že pro tuto formu podnikání je v ČR prostor. Technický stav soustav veřejného osvětlení totiž bude vyžadovat dynamičtější řešení, která města sama většinou nebudou schopna zajistit vlastními silami. Firmy energetických služeb proto mohou dlouhodobě zajistit nápravu.

Dlouhodobým dobrovolným programem, ve kterém se soukromé a veřejné organizace zavazují uskutečnit energeticky úsporná opatření v oblasti osvětlování interiérů, je **Evropský program Green Light (Zelené světlo)**, který byl na této sekci prezentován. Program byl zahájen v roce 2000 z iniciativy Evropské komise a národních energetických agentur 13 členských zemí EU a Norska. Do září 2002 přistoupilo k tomuto programu celkem 73 partnerů, kteří se zavázali ve svých areálech uplatňovat energeticky úsporné technologie.

Energetické audity pro průmysl a municipality a energetické auditory

Zákon o hospodaření energií uvalil na spotřebitele energie **povinnost zpracovat energetický audit**. Města a obce, majitelé budov i průmyslové podniky tak stojí před úkolem zajistit zpracování takového dokumentu, který odhaluje možnosti energetického hospodářství podniků i budov a navrhuje nápravná a úsporná opatření. Jako povinnost ze zákona je audit v Evropě zaveden zatím pouze v Dánsku a České republice, stal se proto předmětem diskusí i na této sekci konference.

Ve většině zemí vláda podněcuje zpracování auditů řadou motivačních a podpůrných programů, včetně dotací na jejich pořízení. V našich podmínkách zadavatelé auditů často hledají pozitivní informace o energetických auditech a obtížně se orientují při výběru auditorské firmy. Přednášející této sekce demonstrovali na řadě případů výrazné ekonomické přínosy úsporných opatření v průmyslu i na městském majetku. Návrh úsporných opatření je však prospěšný jen tehdy, má-li zadavatel auditu následně k dispozici investiční prostředky na výstavbu. Proto se zákonná povinnost energetických auditů pro bytové domy jeví poněkud samoučelná, zvláště tehdy, když jejich vlastníci potřebné investiční prostředky v dohledné době nezískají. To je například problém řady bytových družstev.

Energetické audity zpracovávají **auditoři**, certifikovaní státem. Uživatelům nabízejí energetické audity obsahující dlouhodobá koncepční řešení nad rámec formálních auditů, splňujících pouze zákonné povinnosti. Kvalita auditorů a jejich práce je však různorodá. Pro větší zakázky je vhodné oslovit auditorskou firmu, která má sehraný tým odborníků. Ožehavá je otázka nezávislosti auditora, nebo auditorské firmy. Někdy jsou nabízeny velmi levné, nebo i bezplatné audity navrhuující použití nevhodných výrobků nebo

Na výstavě EEBW

Foto J. Plamínková

drahých služeb konkrétních firem. Tomu nahrává rovněž nesoulad mezi současnou legislativou energetických auditů a metodikou SFŽP pro podporu obnovitelných zdrojů energie. V praxi tak například pro tepelná čerpadla dochází ke zpracování formálních auditů s předem určeným výsledkem – získat státní dotaci, bez ohledu na ekonomický nebo ekologický přínos pro společnost.

Trh energetických auditů je v současné době značně široký – poptávka ze zákona převyšuje nabídku. Kvalitní auditoři se tak prezentují spíše dobrými referencemi než počty zhotovených auditů. Po skončení zákonné povinnosti – v průběhu dvou až tří let – zůstanou na trhu jen kvalitní auditoři a zadavatelé motivovaní dosažením skutečných energetických a finančních úspor.

Biomasa? Tedy efektivně!

Letošní ročník konference se rovněž věnoval ekonomickým a environmentálním aspektům spojeným s **energetickým využíváním biomasy**. Jedním z hlavních diskusních témat bylo využívání energie z biomasy v centralizovaných systémech zásobování teplem, které má své opodstatnění pouze při dostatečné koncentraci strany nabídky (dostatek paliva) a poptávky (odběratelé tepla). Pokud by tyto podmínky nebyly splněny, ekonomicky efektivnější alternativou jsou decentralizovaná řešení. Ta jsou dnes díky pokroku techniky i standardizaci paliv stejně komfortní jako vytápění teplem z CZT či plynem, jejich větší rozšíření je ovšem podmíněno ekonomickou výhodností paliva (pelet či briket) a vybudováním potřebného logistického systému v místě (centrální sklad paliva, dopravní zásobování atd.).

O ekonomickou efektivnost usilují i ostatní způsoby získávání energie z biomasy. **Výrobou bioplynu** anaerobní fermentací zemědělských odpadů či zplynováním rostlinné biomasy za účelem produkce takzvaného dřevného plynu se v současnosti u nás zabývá i několik domácích firem a připravuje se několik pilotních projektů, které ekonomickou výhodnost těchto technologií ověří. Rozšiřuje se i využití biomasy v kogeneračních jednotkách, jak dokládala pilotní realizace ze sousedního Rakouska. Potěšitelné je, že první projekt tohoto druhu se připravuje již i u nás.

Nedávno provedená měření emisí na několika zařízeních na biomasu tuzemské výroby však ve spalínách zjistila neobvykle vysoké koncentrace dioxinů. Naměřené hodnoty byly přitom i několikanásobně vyšší, než výsledky měření ze zahraničí. Ačkoliv tyto vysoce jedovaté látky vznikají za určitých podmínek při spalování jakýchkoliv paliv organického původu, v případě biomasy se mohou stát příhodným argumentem k zastavení jejich rozvoje. Jelikož se ale nejedná o dostatečně reprezentativní vzorek (měření byla provedena pouze u čtyř zařízení), bude se muset otázka hrozby dioxinů z biomasy ověřit na více zařízeních, a to jak domácí, tak i zahraniční výroby.

Konference EEBW: Energie efektivně 2002 se účastnilo na 350 odborníků, investorů, zástupců státní správy, představitelů firem podnikajících v úsporách energie, dodavatelů energie a mezinárodních organizací z České republiky, země západní, střední a východní Evropy a Severní Ameriky.

Základem **výstavní části EEBW: Energie efektivně 2002** byla především možnost získat poradenství o úsporách energie ve vytápění domů a bytů, využití obnovitelných zdrojů energie, jako jsou solární kolektory, tepelná čerpadla a topení biomasou, využití tepelných izolací, prezentace projektů nízkoenergetických budov, či prodej odborné literatury.

Součástí akce bylo již tradičně ocenění **nejlepších diplomových prací** na téma efektivního využití energie a obnovitelných zdrojů energie. Na základě doporučení nezávislé odborné komise byl účastníkům odborné výstavy udělen titul **NEGAWATT** za nejúspěšnější výrobek, technologii, projekt či službu.

Konference a výstava **EEBW: Energie efektivně 2002** se uskutečnila za podpory Státního fondu pro životní prostředí a České energetické agentury, pod záštitou Hlavního města Prahy, Hospodářské komory ČR, Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Ministerstva životního prostředí ČR, a ve spolupráci s United Nations Development Programme, Global Environmental Facility, International Finance Corporation, KPMG, Asociací energetických auditorů, Asociací energetických manažerů, Česko-německou obchodní a průmyslovou komorou, Českou společností pro osvětlování, Českým svazem stavebních inženýrů, CZ-Biom, REHVA (Federací evropských asociací v oblasti vytápění a klimatizace), Společností pro rozvoj veřejného osvětlení, Společností pro techniku prostředí a Svazem podnikatelů v oboru technických zařízení.

Konference a výstava **EEBW: Energie efektivně** se pořádá každé dva roky, nejbližší ročník se proto bude konat v roce 2004. Průběžné informace o výstupech letošního ročníku a přípravách následujícího budou zveřejňovány na internetové stránce www.eebw.cz.

**Ing. Juraj Krivošík,
SEVEN, o.p.s.**

juraj.krivosik@svn.cz
tel.: 224 252 115

Stát poskytne prostředky na čistou energii

Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie pro rok 2003 schválila vláda 6. listopadu 2002.

„Opatření, která vedou k úsporám a využívání obnovitelných zdrojů, znamenají kromě snižování produkce odpadů či emisí skleníkových plynů také přínos pro regionální rozvoj. Využívání obnovitelných zdrojů vytváří nová pracovní místa, je příspěvkem k energetické nezávislosti státu a pomáhá udržovat zemědělskou krajinu. Snižování energetické náročnosti zase zvyšuje konkurenceschopnost českého průmyslu“, konstatuje ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

V části koordinované Ministerstvem životního prostředí dojde především k:

- Zjednodušení postupu pro získávání podpory pro domácnosti. Pro občany by tedy mělo být snazší získat prostředky na využívání obnovitelných zdrojů energie.

- Rozšíření podpory zaměřené na propagaci šetrných zdrojů energie ve školách.

- Otevření nového programu na odstraňování povodňových škod na zařízeních, která využívají obnovitelné zdroje energie.

Evropská unie chce do roku 2010 dosáhnout dvacítiprocentního podílu obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě elektřiny z primárních energetických zdrojů. Česká republika se ve své energetické politice zavázala ke stejnému datu tento podíl zvýšit na 6 %. *„Ve využívání obnovitelných zdrojů za Evropskou unií zaostáváme. Také proto jsme zařadili do programového prohlášení vlády vypracování zákona o podpoře obnovitelných zdrojů podle německého vzoru,“* uvádí ministr životního prostředí.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Pracovní seminář k využívání obnovitelných zdrojů energie v kandidátských zemích

Ve dnech 25. a 26. listopadu 2002 se ve výzkumném centru Evropské komise v italském městě Ispra konalo pracovní setkání účastníků kandidátských zemí a zástupců Evropské komise pod názvem **„Obnovitelné energie v kandidátských zemích: podpora procesu rozšíření EU“**. Cílem semináře bylo nalezení společných bodů kandidátských zemí pro využívání obnovitelných zdrojů energie a podpora pro formování politik a národních programů. Za Českou republiku se jednání zúčastnil Ing. Miroslav Šafařík z Českého ekologického ústavu a také zástupce prozatím prakticky jediného výrobce konkurenceschopných fotovoltaických článků v rámci kandidátských zemí, českého Solartecu.

Jednou z projednávaných otázek ze strany kandidátských zemí bylo, jak společně čelit, případně jak využít komerční výsledky výzkumu a vývoje členských zemí, ale třeba i Japonska. Jednalo se zejména o otázku výroby elektrické energie ze Slunce pomocí fotovoltaických článků, neboť tento obor zažívá ojedinělý rozmach. Výzkum v kandidátských zemích byl ale nejen v této oblasti prakticky rozvrácen. Z hlediska zmírnění klimatické změny, zvýšení energetické nezávislosti a bezpečnosti zásobování energií je rozvoj technologií pro využívání obnovitelných zdrojů a jejich uplatňování v praxi nanejvýše žádoucí. Podobně jako v některých dalších zemích nemá stále ještě tento trend v České republice širokou podporu a není chápán jako rozumná, silná a efektivní alternativa získávání energie.

Využívání obnovitelných zdrojů energie má v souvislosti s globálními změnami ekologického i sociálního charakteru šanci stát se z utlačovaného odvětví prosperující a silnou alternativou. Ve všech členských zemích EU se v současné době pracuje na nových schématech podpory obnovitelných zdrojů energie.

Pevné výkupní ceny elektrické energie, přibližně po vzoru Německa, jsou již v platnosti nebo těsně před vyhlášením ve Francii, Itálii a Španělsku.

Přibližně desetileté zpoždění za vyspělými evropskými zeměmi dále prohlubuje neochota některých zemí zabývat se těmito z hlediska budoucnosti zcela nezbytnými otázkami. To se mimo jiné projevilo i neúčasti některých pozvaných zástupců rozhodujících ministerstev, pro něž byla akce připravena především.

Podrobnosti k uvedenému semináři a informace ohledně posílání Generálního ředitelství pro spojená výzkumná centra Evropské komise (DG JRC) naleznete na adrese www.jrc.cec.eu.int.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Dánské větrné elektrárny.

Foto J. Plamínková

Česká republika se připojila k evropskému programu na podporu neziskového sektoru

Ve středu 13. listopadu 2002 schválila vláda ČR sjednání **Memoranda o porozumění mezi Evropským společenstvím a Českou republikou o účasti ČR v Akčním programu Evropských společenství na podporu nevládních organizací činných v oblasti životního prostředí** (dále jen „Memorandum“). Po jeho schválení vládou dokument podepsal ministr životního prostředí Libor Ambrozek. Dne 14. listopadu 2002 zástupci MŽP oficiálně předali Memorandum Delegaci Evropské komise v ČR k podpisu pro komisařku EU Margot Wallströmovou. Memorandum vstoupí v platnost dnem podpisu oběma stranami.

České nevládní organizace mohly požádat Evropskou komisi o poskytnutí grantu na rok 2003 do 18. listopadu 2002. Informace o možnosti českých nevládních organizací zapojit se do Akčního programu ES byla od 10. října 2002 zveřejněna na internetových stránkách MŽP (www.env.cz) a krátce poté byl na webové stránce MŽP připojen plný text Rozhodnutí EP a Rady č. 466/2002/ES a plný text Memoranda.

Nevládní organizace žádající o grant musí být neziskovou právní osobou aktivní na poli ochrany životního prostředí, jejíž činnost je obecně prospěšná a směřuje k udržitelnému rozvoji a předloží účetnictví za poslední dva roky, zkontrolované účetním expertem. Od této podmínky může Komise ustoupit, pokud tím neohrozí finanční zájmy Evrop-

ských společenství. Dále pak aktivity nevládní organizace musí rozvíjet principy vyzdvížené v Šestém akčním programu životního prostředí v souladu s prioritami dle článku 5, kterými jsou klimatické změny, biodiverzita, zdraví a životní prostředí, udržitelný management přírodních zdrojů a hospodaření s odpady. Nevládní organizace musí působit v evropském měřítku, a to samostatně nebo ve formě asociace pokrývající svými aktivitami nejméně **tři evropské země**. Působení jen ve dvou zemích EU je přijatelné pod podmínkou, že hlavním cílem aktivit je rozvoj a implementace politiky životního prostředí Evropských společenství uvedené v článku 1, odstavce 2 a 3 rozhodnutí č. 466/2002/ES.

Podepsáním Memoranda splnila Česká republika podmínky účasti v Akčním programu Evropských společenství, jehož hlavním cílem je poskytování grantů nevládním organizacím činným v oblasti životního prostředí ve výši maximálně 80 % průměrných nákladů za poslední dva roky a splňujícím podmínky stanovené Rozhodnutím EP a Rady č. 466/2002/ES. **Trvání Akčního programu Evropských společenství je schváleno do 31. prosince 2006**, přičemž finanční rámec celého programu je stanoven na 32 milionů EUR pro nevládní organizace z členských států EU, kandidátských a balkánských států.

**Mgr. Eva Veverková,
tiskové oddělení MŽP**

Program Evropských cen za udržitelnou mobilitu

Generální ředitelství pro životní prostředí Evropské komise v listopadu 2002 vyhlásilo program pro udělování Evropských cen za udržitelnou mobilitu 2002. Ten má vyzdvihnout vynikající příklady iniciativ pro udržitelnou mobilitu po celé Evropě. Slavnostní předání ocenění se bude konat v Bruselu na Světový den životního prostředí 2003 (Green Week v termínu 2. – 6. června 2003). Během této slavnosti předá ceny vítězům Margot Wallströmová, evropská komisařka pro životní prostředí.

Vlastní ocenění jsou tři. Patří sem:

Evropská cena za týden mobility („European Mobility Week Award 2002“) (www.mobilityweek-europe.org), organizovaná Evropským koordinačním výborem iniciativy Evropského týdne mobility, která je zaměřena na odměnění místních úřadů za činnosti organizované v rámci iniciativy Evropský týden mobility (European Mobility Week) ve dnech 16. – 22. září 2002.

V roce 2002 se šest českých měst přihlásilo k Evropskému dni bez aut, jehož součástí byl i Evropský týden mobility. Jedná se o města Česká Budějovice, Hlučín, Hodonín, Kroměříž, Olomouc a Vsetín, která již Ministerstvo životního prostředí k účasti v programu Evropských cen vyzvalo.

Evropská cena za veřejnou dopravu („European Public Transport Award 2002“) (www.ccre.org), organizovaná Radou evropských obcí a regionů (Council of European Municipalities and Regions – CEMR), oceňující novátorské činy místních úřadů státní správy a samo-

správy pro zlepšení mobility, pro povzbuzování veřejné dopravy a pro zavedení nástrojů, které podporují udržitelnou mobilitu.

Evropská cena za zelené stezky 2002 („European Greenways Award 2002“) (www.aevv-egwa.org), organizovaná Evropským sdružením zelených stezek (European Greenways Association), která bude udělena nejlepšímu příkladu rozvoje zelených stezek („Greenways“) v roce 2002.

Městské úřady a organizace v Evropě se mohou podílet na jedné z těchto cen za předpokladu, že splní určitá kritéria, která jsou upřesněna na níže uvedené webové adrese. K Programu Evropských cen se mohou přihlásit jak městské úřady a organizace členských států Evropské unie, tak městské úřady a organizace z 12 přístupujících zemí.

Uzávěrka podání pro Evropskou cenu za zelené stezky 2002 a Evropskou cenu za týden mobility 2002 byla 31. prosince 2002. **Uzávěrka podání pro Evropskou cenu za veřejnou dopravu 2002 je 31. ledna 2002.**

Na webové stránce Evropské komise najdete informaci o vyhlášení této soutěže a o jejích pravidlech.

<http://www.mobilityweek-europe.org/part/en/p-prize.html>
Informace je též vystavena na webových stránkách MŽP: www.env.cz

**Mgr. Eva Veverková,
tiskové oddělení MŽP**

Předání Ceny ministra životního prostředí za rok 2002

Za celoživotní dílo ve prospěch životního prostředí, za výjimečné osobní nasazení nebo za významný počin uděluje od roku 1994 ministr životního prostředí Cenu ministra. Jejimi laureáty jsou jednotlivé osobnosti ze sféry vědecké, kulturní, pedagogické i komunální politiky, ale také nevládní ekologické organizace, časopisy, škola, nadace či průmyslové podniky. Do dnešního dne bylo z rukou ministrů životního prostředí předáno 59 těchto ocenění.

RNDr. Lenka Šoltysová a ministr Libor Ambrozek

Ve středu 27. listopadu 2002 předal ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek za význačný přínos pro životní prostředí a aktivní přístup k tvorbě a ochraně životního prostředí „Cenu ministra za rok 2002“ na slavnostním setkání v Národním muzeu na Václavském náměstí dalším osobnostem.

Na slavnostním večeru v prostorách Národního muzea Cenu ministra 2002 získali:

Ing. Aleš Máchal a Mgr. Hana Korvasová – za nasazení, s nímž se po léta úspěšně věnují ekologické výchově a osvětě.

Ing. Igor Míchal, CSc. – in memoriam za celoživotní a svým významem klíčovou práci v oblasti ochrany a poznání živé přírody.

Petr Pelikán – za celoživotní přístup k ochraně životního prostředí ve sféře samosprávy, neziskového sektoru i ve školství a za

výchovu mladé generace k hodnotám trvale udržitelného rozvoje.

Prof. Ing. Dr. techn. Dalibor Povolný, DrSc. – za celoživotní dílo odborné i popularizační v oblasti přírodních věd.

Ing. Ivan Strítěský – za filmovou tvorbu, která přispívá k informovanosti, ale zejména ke zvýšení ekologického povědomí a lásky k přírodě.

RNDr. Lenka Šoltysová – za výjimečné osobní nasazení v ochraně přírodního a kulturního bohatství Českého ráje.

Ministr rovněž předal další známky „**Ekologicky šetrný výrobek**“. V kategorii výrobků **Kotle teplovodní průtočné na plyná paliva do výkonu 50 kW** získaly známku firma Vaillant s.r.o., z Praha 9 a firma Protherm s.r.o., Chrastany u Prahy.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Ing. Aleš Máchal, ministr Libor Ambrozek a Mgr. Hana Korvasová

SFŽP má nového ředitele

Státní fond životního prostředí ČR sděluje, že ministr životního prostředí jmenoval dnem 1. 12. 2002 ředitelem SFŽP ČR Ing. Andreje Mudraye.

Ing. Mudray se narodil v roce 1955 v Pelhřimově, vystudoval ČVUT, Fakultu stavební. Pracoval v různých funkcích ve stavebnictví a také jako soudní znalec v tomto oboru. Od září 2002 zastával funkci náměstka ředitele SFŽP pro technický úsek. Ing. Mudray je ženatý a má dva syny.

(tisková zpráva SFŽP)

Obce do 2000 obyvatel mohou žádat MŽP o prostředky na obnovu čistíren odpadních vod

V rámci nápravy škod na majetku, způsobených povodní v srpnu 2002, byl vyhlášen „**Program 215 812 – Obnova ČOV a kanalizací v obcích do 2000 ekvivalentních obyvatel, poškozených povodní 2002**“. Jedná se o státní finanční pomoc poskytovanou prostřednictvím MŽP při obnově a rekonstrukci těchto zařízení v regionech postižených letošními povodněmi.

Pro tyto účely bylo ze státního rozpočtu uvolněno 11 milionů korun k využití ještě pro rok 2002. Pro rok 2003 počítá uvedený program s částkou 130 milionů korun.

O výše uvedený příspěvek mohou žádat obce s nejvýše 2000 ekvivalentními obyvateli (příp. jiné právnické subjekty, spravující vodovodní sítě uveřejněného rozsahu), jejichž čistírna odpadních vod, kanalizace nebo jejich části byly poškozeny či zničeny povodní v srpnu 2002 a škody nahlásily v příslušných termínech a v požadovaném rozsahu. Zde se vychází

z evidence poškozených fyzických a právnických osob, kterou zpracovávalo Ministerstvo pro místní rozvoj. Žádost je nutné adresovat přímo odboru ekologie krajiny Ministerstva životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10.

Protože speciální formulář není v tuto chvíli k dispozici (bude součástí právě dokončované dokumentace), je třeba kromě identifikace žadatele uvést číslo a název programu a stručný technický popis rekonstrukce s finančními nároky. Je možné nejen uvedení ČOV do původního stavu před povodní, ale i její případná modernizace (v tom případě musí být přiložena základní projektová dokumentace změn proti původnímu stavu).

Bližší informace poskytnou RNDr. Dagmar Novotná z odboru ekologie krajiny (tel.: 267 122 378) a k finanční části Ing. Michal Toth z odboru rozpočtu (tel.: 267 122 909).

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Symposium WWF na hranicích Rakouska a České republiky k realizaci chráněných území evropského významu

Ve dnech 22. a 23. listopadu se v rakouském Leopoldsdachu, městečku na česko-rakouských hranicích, konalo Mezinárodní sympozium WWF k realizaci chráněného území evropského významu, model Malše. Setkání proběhlo za velké účasti českých i rakouských odborníků, autorit s rozhodovací pravomocí, regionálních a politických představitelů. Výsledkem sympozia bylo definování prvních společných kroků a určení nových mezinárodních kritérií pro budoucí bilaterální ochranu přírodního území.

Světový WWF zde prezentoval poprvé kompletní výsledky meziregionálního projektu „**Model Malše**“ široké veřejnosti. Konkrétní krajinné plány a koncept, usměrňující počet návštěvníků v chráněném území evropského významu, se setkaly s pozitivním ohlase. Podle názoru vedoucího projektu Hanse Uhla bylo ku prospěchu věci, že od samého počátku jeho tvůrci zohledňovali nejen ekologické, ale i ekonomické a sociální perspektivy a že se včas do přípravy zapojily všechny zainteresované strany. Tak se podstatně přispělo k tomu, aby mohla být ochrana přírody integrována do budoucího ekonomického rozvoje obcí.

Zástupci české strany (z MŽP a Lesů ČR) se vyslovili pro rychlou realizaci komplexních ochranných opatření pro řeku Malši, a to především z důvodu kriticky ohrožené perlorodky říční. Ing. Alois Pavlíčko z Ministerstva životního prostředí České republiky zdůraznil, že smysluplná ochrana přírody se nesmí zastavit na hranicích a klade velký důraz na intenzivní mezinárodní spolupráci.

Obě strany projeví společný zájem na zachování přírody Malše – Malsch (Novohradské Hory – Frei-

wald) bez ohledu na státní hranici v součinnosti s místními obyvateli a místní samosprávou.

V průběhu sympozia, které probíhalo na vysoké odborné úrovni, byly prezentovány průzkumy jednotlivých složek ochrany přírody. Velká pozornost byla věnována druhům chráněným soustavou NATURA 2000 (ptáci, hmyz, rostliny) a celému komplexu stanovišť. Z velice hodnotných příspěvků byly např. kvitovány přednášky a zprávy ohledně výskytu ptáků, ryb, vážek, motýlů, perlorodky říční, ale i stanovišť rostlin. Účastníci si také se zájmem vyslechli názory na uvedenou problematiku od vlastníků pozemků nebo zástupců samosprávy (starostové dotčených obcí).

Rakouská strana pro jednání s obyvateli a vlastníky v regionu vypracovala odbornou regionálně ekonomickou studii, ve které se snaží odpovědět na všechny vznikající otázky, které mohou nastat anebo které nastávají, či ekonomické a sociálně politické důsledky, v případě prohlášení území za chráněné podle evropských směrnic.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

5. zasedání Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje

Ve dnech 28. a 29. listopadu 2002 se ve Vídni konalo 5. zasedání Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje (MKOD), založené na základě Úmluvy o spolupráci pro ochranu a ušnosné využíování Dunaje (Úmluva). Česká republika je smluvní stranou Úmluvy, vzhledem k tomu, že více než 2000 km² jejího území, tedy povodí řeky Moravy, patří do povodí Dunaje. V roce 2002 vykonává Česká republika před-sednictví MKOD.

5. zasedání MKOD řídila **úřadující prezidentka MKOD Ing. Martina Motlová**. Jednání byli přítomni zástupci smluvních stran Úmluvy (Rakousko, Bulharsko, České republiky, Chorvatsko, Evropské komise, Německo, Maďarsko, Moldavsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Ukrajina, která Úmluvu ratifikovala, avšak dosud neuložila ratifikační listiny u depozitáře) a zástupci pozorovatelských organizací. Byly projednány procesní záležitosti fungování MKOD a představen prezident pro rok 2003 ze SRN.

MKOD jednala o aktivitách expertních skupin MKOD (pro prevenci havárií, monitoring a hodnocení dat, emise, řízení povodí, strategické otázky a ekologie) v období mezi 4. a 5. zasedáním MKOD. Byl schválen Strategický materiál expertní skupiny pro řízení povodí, dokument této skupiny týkající se Ekonomické analýzy k Rámcové směrnici EU o vodní politice a distribuce úkolů k plnění Rámcové směrnice mezi jednotlivé expertní skupiny MKOD.

MKOD ocenila práci expertů při realizaci programu **Společný průzkum Dunaje** a podíl expertní skupiny pro monitoring a hodnocení dat a pověřila sekretariát publikovat zprávu o něm. Dále byla schválena **Ročenka mezinárodní monitorovací sítě za rok 2000** a doporučeno její publikování.

Expertní skupina pro emise informovala o tom, že byla dokončena doporučení pro nejlepší dostupné technologie pro průmysl chemický, papírenský, potravinářský a výrobu celulózy. Jsou k dispozici v národních jazycích. Byla vypracována **Inventura zdrojů emisí v povodí Dunaje** a zahájena jednání s Mezinárodní asociací výrobců detergentů s cílem dosáhnout sjednání dobrovolné dohody o zákazu výroby detergentů obsahujících fosfor v povodí Dunaje.

V rámci expertní skupiny pro ekologii byla vypracována inventura plnění projektů zaměřených na revitalizaci mokřadů obsažených ve Společném akčním programu Dunaje. MKOD schválila dokument Basic Requirements for Installations Handling the Water Endangering Substances (Základní požadavky na zařízení s látkami ohrožujícími jakost vody) připravený expertní skupinou pro prevenci havárií, který je obdobou materiálu schváleného v rámci MKOL.

Byly založeny **dvě nové expertní skupiny**: expertní podskupina pro ekonomiku, jako podskupina expertní skupiny pro řízení povodí zabývající se implementací Rámcové směrnice EU o vodní politice v povodí Dunaje, a expertní skupina pro povodně. Otázka povodní se stala v poslední době aktuální, proto MKOD rozhodla o nutnosti vypracování **Akčního programu pro udržitelnou ochranu před povodněmi v povodí Dunaje**, který by měl být rozpracován na úrovni celého povodí i na úrovni dílčích povodí.

MKOD dále projednala a schválila programy práce jednotlivých expertních skupin, rozpočet a aktualizované základní dokumenty, jako Jednací řád, Finanční řád, Popis funkcí pracovníků sekretariátu a další. Sekretariát představil nejnovější publikace MKOD Joint Danube Survey (Společný průzkum Dunaje), TNMN Yearbook 1999 a 2000 (Ročenka mezinárodní monitorovací sítě 1999 a 2000), poslední výtisk časopisu Danube Watch.

Přítomní byli seznámeni s postupem prací na Regionálním projektu GEF, který slouží k podpoře činnosti MKOD a je hrazen z prostředků UNDP/GEF.

Bližší informace na stránkách MKOD:

www.icpdr.org.

**Ing. Doubravka Nedvěďová,
odbor ochrany vod MŽP**

Hraniční vody s Rakouskem

Ve dnech **26. a 27. listopadu 2002** se ve Vídni konalo **jednání zmocněnců Česko-rakouské komise pro hraniční vody** (dále jen „Komise“). Tato jednání umožňují řešit aktuální otázky na česko-rakouských hraničních vodách, které se vyskytnou mezi dvěma zasedáními Komise.

Jednání zahájil ředitel sekce na Spolkovém ministerstvu zemědělství, lesního hospodářství, životního prostředí a vodního hospodářství univ. Prof. Dipl. Ing. Dr. Wolfgang Stalzer. Představil nového rakouského zmocněnce Dipl. Ing. Konrada Staníu, který vedl jednání za rakouskou stranu, a jeho zástupce Dr. Herberta Wienerroitherera. Za českou stranu vedl jednání zmocněnců Ing. Jaroslav Kinkor, ředitel odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí.

Projednávalo bylo m.j. odstraňování povodňových škod ze srpna 2002, ustavení expertní skupiny ke zpracování doplňků a změn ve Směrnici pro varovnou službu na hraničních vodách na základě zkušeností ze srpnových povodní, dodávka závlahové vody z Dyje do Rakouska aj.

Rozsah projednávaných otázek byl připraven MŽP ve spolupráci se státními podniky Povodí, ČHMÚ, ČIŽP a příslušnými krajskými úřady.

Konkrétní údaje a stanoviska k jednotlivým problémům řešeným na tomto jednání jsou uvedeny v Zápisu z jednání, který je uložen na odboru ochrany vod u Ing. Horynové.

11. zasedání Komise je plánováno na duben 2003.

**Ing. Hana Horynová,
odbor ochrany vod MŽP**

Hraniční vody s Polskem

Ve dnech 11. – 15. listopadu 2002 se konalo v Piechowicích 4. jednání zmocněnců vlád České republiky a Polské republiky pro spolupráci v oblasti vodního hospodářství na hraničních vodách (dále jen „jednání zmocněnců“).

Za českou stranu vedl jednání zmocněnec vlády pro hraniční vody **Ing. Jaroslav Kinkor**, ředitel odboru ochrany vod MŽP, za polskou stranu vedl jednání zástupce polského zmocněnce **inž. Piotr Rutkiewicz** z polského MŽP.

Na jednání byly schváleny výsledky prací provedených v období po 3. jednání, které se konalo v září 1997. V období mezi těmito jednáními zmocněnců neměla polská strana příslušného zmocněnce vlády pro tuto problematiku a tak jednání probíhala pouze na úrovni pracovních skupin. Neodkladné záležitosti byly řešeny s polským Ministerstvem životního prostředí korespondenční cestou.

Na základě předložených výsledků bylo konstatováno, že **kvalita hraničních vod je stabilní, případně se mírně zlepšuje**. Byla hodnocena činnost pracovních skupin hydrogeologů pro jednotlivé oblasti podzemních vod a vytyčeny další postupy sledování uvedených oblastí. Na jednání byly rovněž schváleny práce provedené na opravách hraničních toků i plány práce na opravy a údržbu hraničních toků v roce 2003. Nedílnou součástí této činnosti je spolupráce se správou státních hranic.

Nejsložitějším bodem jednání byla otázka, týkající se povodňové škody z roku 1997 na Odře v Bohumíně. Česká strana považuje za vhodnější ponechat vzniklý meandr na Odře, polská strana považuje za nejvhodnější úpravu koryta do původního stavu. Celá záležitost bude rovněž projednána Česko-polskou hraniční komisí.

Na jednání byla schválena optimální varianta řešení povodňové ochrany Bohumínska. Zmocněnci konstatovali, že úkoly stanovené pro všechny pracovní skupiny v souvislosti s následky povodní v roce 1997 byly splněny v maximálním rozsahu. Konkrétní údaje a stanoviska k jednotlivým řešeným problémům jsou uvedeny v Protokolu a jeho přílohách, stejně jako plány práce pracovních skupin pro rok 2003.

Všechny dokumenty jsou uloženy na odboru ochrany vod MŽP u Ing. Horynové.

5. jednání zmocněnců je plánováno na září 2003.

*Ing. Hana Horynová,
odbor ochrany vod MŽP*

5. zasedání odpovědných orgánů EMAS členských zemí EU a kandidátských zemí

Fakt, že Česká republika patří v otázce environmentálního řízení mezi tři nejrozvinutější kandidátské země a že v případě EMAS jí dokonce patří vedoucí příčka, se dočkal uznání i ze strany Evropské unie, která pověřila ČR uspořádáním 5. zasedání odpovědných orgánů EMAS (tzv. Meeting of the Article 14 Committee).

Těchto pravidelných setkání se účastní zástupci odpovědných orgánů jednotlivých členských států EU a vybraných kandidátských zemí, aby diskutovali o aktuálních otázkách z oblasti environmentálního managementu (zejména EMAS) a o jeho vztahu k ostatním oblastem ochrany životního prostředí. 5. setkání se konalo ve dnech **22. – 25. října 2002 v Praze** a bylo to poprvé, kdy se tato akce uskutečnila v jiné než členské zemi EU.

Systém EMAS vede znečišťovatele životního prostředí k tomu, aby dobrovolně vyhodnocovali a zlepšovali své chování k životnímu prostředí a vytvářeli tak podmínky pro stálé omezování negativních vlivů svých aktivit na životní prostředí a současně posilovali i ekonomiku podniku.

Jako první z kandidátských zemí zavedla naše republika plně funkční systém EMAS. Z 15 registrací EMAS, které byly v červnu zaznamenány v rámci kandidátských zemí, připadalo plných 8 registrací na ČR. Český Program EMAS se tak stal

vzorovým systémem, ze kterého vycházejí i jiné kandidátské země, zejména pobaltské republiky, Slovinsko a Maďarsko.

ČR zavedla systém EMAS usnesením vlády v červenci 1998. Podnik, který si podle platných pravidel zavede tento systém řízení jako součást celkového systému řízení podniku a projeví tak svůj aktivní vztah k ochraně životního prostředí, získá i další výhody. Dochází k **zprůhlednění materiálových, energetických a finančních toků v podniku a především dochází k zásadnímu obratu v řešení problematiky odpadů**. Kromě toho jako výsledek zavedení EMAS podniky uvádějí **stabilizaci pracovníků. V žádném z podniků nevede zavedení EMAS k propouštění zaměstnanců**. Pochopení vztahu výrobních procesů a životního prostředí je jak ekonomickým, tak i environmentálním přínosem pro podnik.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Budapešťská konference o posílení mezinárodní spolupráce při protipovodňové prevenci

Evropský kontinent se stal v posledním desetiletí svědkem mnoha přírodních katastrof, mezi něž ve stále větší míře patří rozsáhlé povodně. Střední Evropu, včetně České republiky, postihly velké povodně zvláště v roce 1997 a v srpnu 2002. Povodně přinesly ztráty lidských životů, obrovské materiální škody a poškození životního prostředí. V srpnu 2002 dosáhly škody způsobené povodněmi v Evropě téměř 20 miliard EUR, v samotné České republice téměř 2,7 miliard EUR.

Česká delegace na jednání v Budapešti

Mimořádné události a přírodní katastrofy tak značného rozsahu si vyžadují budování a stále zlepšování mechanismů účinné prevence, krizového řízení, rychlé a promyšlené rekonstrukce a obnovy postižených oblastí. Tato opatření jsou připravována a prováděna nejen na úrovni jednotlivých států, ale i v rámci regionů v závislosti na konkrétní situaci v povodí jednotlivých řek. Především řeky, jejichž toky a povodí zasahují na území několika států, si vyžadují ucelený, koordinovaný přístup při preventivních opatřeních a krizovém řízení.

Za účelem posílení mezinárodní spolupráce v této oblasti se uskutečnila z iniciativy maďarského předsedy vlády Petera Medgyessyho ve dnech **30. listopadu – 1. prosince 2002 v Budapešti mezinárodní konference o prevenci povodní integrováním hledisek udržitelného rozvoje.**

Dne **30. listopadu 2002** proběhla konference na **expertní úrovni**. Delegaci České republiky vedl ředitel odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí **Ing. Jaroslav Kinkor**, který se konference zúčastnil rovněž jako prezident Mezinárodní komise na ochranu řeky Odry před znečištěním. V delegaci ČR byla zastoupena svými představiteli ministerstva zemědělství, vnitra, místního rozvoje, zahraničních věcí a Českého hydrometeorologického ústavu. Předmětem expertního jednání byla nejenom výměna zkušeností, ale především příprava společného prohlášení pro přijetí na úrovni vedoucích oficiálních delegací zúčastněných zemí na úrovni předsedů vlád a ministrů.

Konference na nejvyšší úrovni dne 1. listopadu 2002 se zúčastnili předsedové vlád České republiky, Maďarska, Polska, Slovenska a Rumunska, předseda zemské vlády Svobodného státu Braniborsko, ministryně zahraničních věcí Rakouska a představitelé dalších států (např. Německa, Ukrajiny, Jugoslávie) na

nižší úrovni, Evropské unie, mezinárodních komisí na ochranu Dunaje, Labe a Odry a agencí OSN. Před sedu vlády ČR **Vladimíra Špidlu** doprovázel ministr životního prostředí **Libor Ambrozek** a první náměstek ministra zahraničních věcí a státní tajemník pro evropské záležitosti **Pavel Telička**.

Účastníkům konference zaslal poselství generální tajemník OSN **Kofi Annan**, který přivítal konání konference, jež by měla zdůraznit nejen nevyzpytatelné příčiny přírodních katastrof, ale měla by se i zamyslet nad příčinami, které způsobuje lidstvo svou činností, velmi často nešetrou k ekosystémům. Kofi Annan zdůraznil potřebu lepší integrované a aktivní protipovodňové prevence. OSN se svými programy a institucemi (např. Program OSN pro životní prostředí – UNEP, Úřad pro koordinaci humanitárních akcí – OCHA, Sekretariát mezinárodní strategie pro snížení rizika katastrof – ISDR) je připravena spolupracovat s regiony a jednotlivými státy při udržitelné protipovodňové prevenci a krizovém řízení.

Ve svém vystoupení předseda vlády České republiky **Vladimír Špidla** vyzdvihl nutnost chápat problematiku povodní v širších souvislostech udržitelného rozvoje, ochrany ekosystémů a změny klimatu. Pozitivně hodnotil realizaci Strategie povodňové ochrany, kterou přijala vláda ČR v r. 2000, a Integrovaný záchranný systém. Nabídl účastnickým státům podělit se s nimi s výsledky projektu „Vyhodnocení povodňové katastrofy v srpnu 2002“, který schválila vláda v říjnu tohoto roku.

Po prezentaci svých stanovisek vedoucí delegací přijali společné prohlášení „**Budapešťská iniciativa k posílení mezinárodní spolupráce při udržitelném zvládnutí povodní**“ (text v plném znění je na internetu: www.env.cz, Aktuality).

Společné prohlášení podtrhuje důležitost efektivního využívání stávajících národních mechanismů v oblasti protipovodňové prevence, které se ukazují při zohlednění zkušeností z povodní v r. 1997 jako relativně úspěšné. Tyto národní mechanismy musí zohledňovat i mnohostranné a dvoustranné mechanismy (např. úmluvy o ochraně a využívání řek, o prevenci průmyslových havárií či posuzování vlivů na životní prostředí v rámci Evropské hospodářské komise OSN, dále ve vztahu k Dunaji, Labi, Odře, Rýnu, Tise apod., dohody o spolupráci na hraničních tocích) a snažit se o účinné propojení aktivit.

Protipovodňová prevence musí být chápána v kontextu prosazování udržitelného rozvoje, ve spojitosti ekonomických, sociálních a environmentálních faktorů a při využívání výsledků vědeckého výzkumu a technologického vývoje. Společné prohlášení zdů-

razňuje možnou souvislost povodní, především velkých, se změnou klimatu. Proto prohlášení potvrzuje shodu na potřebě posílit mezinárodní spolupráci v oblasti zvládání povodní a v přijímání opatření na odvrácení negativních sociálně ekonomických a environmentálních vlivů a na mnohem větším pochopení klimatologických, hydrologických, ekologických a krajinných souvislostí povodní.

Větší pozornost bude věnována realizaci cílů Rámcové směrnice Evropských společenství o vodní politice v členských a kandidátských zemích a jejich prosazování i v rámci stávajících mezinárodních komisí na ochranu největších evropských řek. Mnohem větší a ucelenější důraz bude kladen na územní plánování. V souladu s doporučeními Implementačního plánu, přijatého na Světovém summitu o udržitelném rozvoji v jihoafrickém Johannesburgu v září 2002, musí dojít k efektivnímu propojení všeobecného udržitelného rozvoje se specifickými problémy, jako jsou ochrana životního prostředí, ochrana přírody a udržitelné využívání přírodních zdrojů. Stalo se zřejmým, že musí převládnout integrovaný, mnohostranný přístup, který by pokryl včasné zmapování zranitelnosti, hodnocení rizik a zvládání katastrof, zajistil maximální prevenci, připravenost a snížení rizik v případě postižení katastrofami a zároveň již rychle reagoval na danou situaci a přispěl k co možná nejrychlejší obnově postižených území v potřebné široké škále činností. To vyžaduje plánování pro dlouhodobý horizont. Protipovodňová ochrana se musí stát nedílnou součástí sektorových politik, územního plánování a dalších realizačních nástrojů, včetně plánů řízení povodí a programů opatření.

Vedoucí delegací vyjádřili v této souvislosti souhlas se směřováním své spolupráce především do **osmi prioritních oblastí**, jako jsou:

- 1) vyhodnocování faktorů, majících vliv na vznik a rozsah povodní, včetně změny klimatu, využití půdního fondu, ekologie, morfologie a úprav zátopových oblastí,
- 2) vypracování ucelených strategií zvládání povodní v rámci integrovaného plánování řízení povodí, které by přispěly k lepšímu zajištění bezpečnosti lidských životů a ke snížení možných materiálních škod, ale i k zachování či zlepšení stavu biologické rozmanitosti,
- 3) posílení vývoje a využití moderních technologií

a metod při meteorologickém a hydrologickém monitorování, předpovědích a varovném systému, včetně mezinárodní výměny dat nejen pro využití příslušnými institucemi, ale i pro zvýšení informovanosti veřejnosti,

- 4) zpracování a široké uplatňování hodnocení rizika povodní a mapování zranitelných oblastí ve spojitosti s nástroji na podporu rozhodovacích procesů, jako je např. strategické posuzování vlivů na životní prostředí,
- 5) posílení místní, regionální a mezinárodní spolupráce při technicko-organizačním zajištění mimořádných protipovodňových opatření,
- 6) podpora i řešení na lokální, decentralizované úrovni,
- 7) zvyšování povědomí veřejnosti a účasti veřejnosti v oblasti protipovodňové prevence, řízení protipovodňových opatření a posilování spolupráce se všemi zainteresovanými skupinami společnosti,
- 8) vyhodnotit možnosti ekonomických nástrojů a finančních potřeb při prevenci povodní a minimalizaci jejich následků a vytvořit efektivní systém pojištění, aby byl sníženo zatížení občanů, podniků a celého hospodářství.

Vedoucí delegací přivítali závěry jednání ředitelů odborů ochrany vod členských a kandidátských zemí Evropské unie, Norska a Švýcarska, kteří se sešli ve dnech **21. – 22. listopadu 2002 v Kodani**. Toto zasedání iniciovalo přípravu **celoevropského dokumentu k harmonizaci přístupu členských a kandidátských zemí v oblasti předpovídání a prevence před povodněmi, který by měl být hotov do konce roku 2003**.

Budapešťská konference se stala nejen významným příspěvkem ke zkvalitnění mezinárodní spolupráce v oblasti protipovodňové prevence zvláště pro oblast střední Evropy, ale i příspěvkem k rozpracování výsledků Světového summitu o udržitelném rozvoji, kdy žádný současný jev včetně přírodních katastrof nemůže být chápán úzce sektorově. Budapešťská iniciativa jistě najde své patřičné místo při projednávání obdobné problematiky na 3. Světovém vodním fóru v Japonsku v březnu 2003 a na 5. ministerské konferenci Evropské hospodářské komise OSN „Životní prostředí pro Evropu“ v květnu 2003 v ukrajinském Kyjevě.

JUDr. Jiří Hlaváček,

sekce zahraničních vazeb MŽP

Ministr životního prostředí a primátor Prahy vysadili poslední strom roku 2002

Ve čtvrtek 5. prosince 2002 před budovou Národního divadla v Praze **ministr životního prostředí Libor Ambrozek a nový primátor hl. m. Prahy Pavel Bém** společně vysadili poslední strom roku 2002 – lípu evropskou. Tato společná akce symbolicky zahájila spolupráci nových představitelů hlavního města Prahy a MŽP.

Nábřeží u historické budovy Národního divadla krásnila v minulosti řada lip. Kdo a proč nechal původní stromy vykácet, se nepodařilo zjistit. Dle dochovaných fotografií je pouze zřejmé, že se zde lípy nacházely ještě v roce 1958. Nyní chce vrátit Magistrát tomuto místu starou krásu v podobě pat-

náti vzrostlých stromů. Lípa evropská (*Tilia europaea* 'Pallida Typ Lappen') byla vybrána s ohledem na místní podmínky.

Výsadbou stromořadí na Masarykově nábřeží hlavního města Prahy uzavřelo další rok systematické obnovy uličních stromořadí v rámci projektu „Praha stromům – stromy Praze“, zahájeného v roce 1995. K dnešnímu dni město vysadilo již přes dva tisíce nových stromů (jubilejní 2000. strom v listopadu loňského roku v ulici Koněvova). V roce 2003 bude město v obnovách uličních stromořadí pokračovat; na jaro je připravena obnova stromořadí v Ječné ulici.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Ekonomické hodnocení funkcí lesa

Dne 1. října 2002 se v zámku v Kostelci nad Černými lesy uskutečnilo tematické zasedání předsednictva České akademie zemědělských věd (ČAZV). Podnětem k němu byla situace v dané vědní oblasti u nás. Lze ji charakterizovat vehementní snahou prosadit co nejrychleji jeden z existujících u nás rozpracovávaných metodických postupů k ochraně lesa před nezákonnými těžbami až do trestně právní sféry. Předsednictvo ČAZV proto uspořádalo uvedené zasedání a vyžádalo pro ně k předložení a diskusi tři různé u nás rozvíjené metody hodnocení lesa. Byl zadán k řešení také modelový případ a autoři metod byli požádáni o hodnocení modelového zásahu do funkčnosti konkrétního lesního porostu školního lesního závodu podle jejich postupů.

Předloženy a diskutovány byly postupy rozpracováváné

- a) v Českém ekologickém ústavu pod vedením Ing. Sejáka, CSc.,
- b) na Lesnické fakultě ČZU Praha pod vedením doc. Ing. Šišáka, CSc.,
- c) na Lesnické a dřevařské fakultě MZLU Brno pod vedením prof. Ing. Vyskoty, CSc.

Zasedání k tématu zahájil místopředseda ČAZV prof. Janeček, DrSc., jednání vedl z pověření předsedy Odboru lesního hospodářství ČAZV Ing. Krečmer, CSc., a předseda subkomise mimoprodukčních funkcí lesa OLH ČAZV doc. Ing. Švihla, DrSc.

V úvodním slovu byla konstatována mimořádná složitost odborného problému. Je patrná už z toho, že každá z předložených metod má své pojetí funkcí lesa, resp. liší se přístupem k lesu a jeho hodnocení vůbec. Velmi rozdílná jsou také kritéria hodnocení funkcí a postupy oceňování. **Metoda Sejáková** využívá Hessenské metody hodnocení biotopů v krajině, tedy lesa v jeho přírodních charakteristikách jako krajinného prvku – zatím nikoli jeho jednotlivých funkcí. **Metoda Šišáková** chápe funkce lesa jako užitky přímo či nepřímo využívané lidskou společností, a lesy tedy vnímá jako obnovitelný přírodní zdroj. Narušení jeho funkčnosti je hodnoceno především jako konkrétní poškození veřejného zájmu na konkrétní funkci a je nutno ho sanovat odpovídajícími vklady kapitálu k odstranění poruchy. Podle charakteru konkrétních funkcí lesa respektují kritéria hodnocení i účinky lesů mimo jejich hranice, tedy v kulturní krajině. **Metoda Vyskotova** si dala za cíl hodnotit jednotlivé lesní porosty jako přírodní ekosystém, tedy určovat hodnotu přírody samé. Funkce lesa pojímá jako soubory vybraných jevů a procesů uvnitř ekosystému lesa v členění podle lesních typů.

Autoři měli k prezentaci podstaty svých metod jen skrovný čas 20 minut. Využili je různě. Ing. Seják poukazoval zejména na to, že jeho metoda zatím nemá možnost vyjádřit se k funkcím lesa včetně modelového příkladu. Upozornil dále, že hodnocení lesních biotopů dává podobné výsledky v peněžních částkách jako metoda Vyskotova. Do hloubky své metody se podíval až v závěru svého vystoupení. Metodu Šišákovu označil za hrubě utilitární postup překonaného tržního pohledu na přírodu.

Doc. Šišák objasnil svůj cíl v hodnocení nikoli přírody samé, ale konkrétních, lidské společnosti v daném regionu potřebných pozitivních účinků lesa na životní prostředí. Tyto účinky mají charakter veřejných statků, neprocházejí proto trhem. Je velmi důležité znát ocenění jejich existence z velmi podstatných

hledisek ekonomických – zejména ke kalkulaci nákladů, které vyžadují případné reálné sanace nevhodných zásahů do lesů, omezujících a devastujících jejich potřebnou funkčnost. Zdá se nezbytné zdůraznit, že nejde o zajišťování „utilitárních tržních zájmů“, jak vytýkají ekologicky zaměření kritikové. Jedná se o konkrétní hospodářské potřeby (potřeby nakládání s životním prostředím) např. v oblasti vodního režimu v kulturní krajině, ochranu půdy a vody (té zejména ve zdrojích), v péči o lesní prostředí pro rekreaci obyvatelstva, o ochranu přírody. Jeho postupy používají různá kritéria přírodovědného charakteru při posuzování funkčních efektů lesa, pracuje se i s různými ekonomickými nástroji pro různé reálné účinky lesa pro krajinu a životní prostředí. Šišák a jeho tým shledává charakter funkcí lesa velmi diferencovaný (jde o mnoho rozličných jevů a procesů od fyzikálních až po somatické a psychické) a proto nenalezl možnost společného jmenovatele v jejich hodnocení bez velmi hrubých zjednodušení skutečnosti.

Prof. Vyskot ve svém vystoupení zopakoval dobře známé argumenty environmentalismu od globálních problémů po rozdílnost naší lesnické a environmentální legislativy. Idea hodnocení přírody samé s jejími životodárnými efekty v lesích je brána za jediný objektivně možný základ moderní vědecké metody. Konkrétní informace o vlastním postupu při tvorbě jednotlivých funkcí lesa jako přirozených účinků, plynoucích z funkčního potenciálu lesních ekosystémů, jakož i o jejich hodnocení se zvolenými kritérii funkčnosti nebyly uvedeny. Podrobné výsledky hodnocení funkcí lesa podle této metody byly připraveny až pro modelový případ v lese. Hodnocení funkcí se provádí na základě aktuálních cen dřeva daného lesního porostu podle ročně upravovaného předpisu MZe ČR.

Následující **exkurze** účastníků zasedání do lesa na místo **modelového zadání** byla vyplněna živou diskusí, když autoři Šišák a Vyskot seznámili přítomné s výsledky hodnocení vlivu těžebního zásahu se snížením zakmenění porostu na funkčnost lesa. Výsledky hodnocení **se lišily až zásadním způsobem**. Vystaly při tom závažné otázky při pojednávání konkrétních funkčních efektů. Plynuly pochopitelně z velmi rozdílného posuzování předpokládaných účinků sníženého zakmenění modelu, a to zejména na půdu, oběh vody či rekreační a zdravotní působení lesa. Zatím co metoda Šišáková respektuje funkční účinky lesa také v širším území, jak je to logické pro reálnou funkci vodohospodářskou nebo rekreační, metoda Vyskotova hodnotí sám dotčený

lesní porost, nitro ekosystému. Velkým otazníkem tak byla otázka reálné funkčnosti lesa jako významného krajinného prvku, která se projevuje nikoli v daném porostu, na nějaké omezené ploše, ale v určitém územním celku (povodí, rekreační areál). Rozdíly v pojetí funkcí lesa u předložených metod jsou prostě zásadní.

Vystoupení předsedy Unie soudních znalců v lesním hospodářství Ing. Aleksandra, CSc., vyznělo v uvítání metody prof. Vyskoka jako srozumitelné, tabulkově zpracované a proto ihned využitelné v trestně-právní oblasti, v praxi soudních znalců při stanovování ekologické újmy. Z diskusí ovšem plyne, že praktické hledisko může nastoupit jako důležité kritérium až poté, když podstata řešení je nesporná. O tom by bylo logické rozhodnout nejprve na půdě vědy.

Ing. Pexieder z MZe ČR vyslovil v závěru diskusí názor, který se setkal se souhlasem řady účastníků diskuse. Podle něho by bylo velmi žádoucí, aby před-

nosti, nedostatky a možnosti využití předložených metod byly projednány v užším kruhu odborníků na funkci lesa i ekonomii, a to na základě analýzy postupů a kritérií k hodnocení užívaných. Bylo by zkrátka účelné dál propracovávat dané, důležité a potřebné téma na půdě vědy.

Rozšířené zasedání předsednictva ČAZV potvrdilo, jak témata tak říkajíc ekologická jsou dnes enormně citlivá. Zejména týkají-li se sféry aplikační, jsou předmětem veřejného zájmu a tak mají co činit s prestiží osob, institucí, resortů. Vnímají se pak jako politikum. Jako vždy v historii vědy může ale na takovou situaci doplácet sama věc veřejného zájmu. V závěrech jednání se tak potvrzovala myšlenka z úvodního slova – jde o velmi složitý odborný problém, který zatím nikde ve světě nedoznal obecně uznávané vědecké řešení či dokonce využití v běžné trestně-právní praxi.

**Ing. Vladimír Krečmer, CSc.,
ČAZV**

Ministr životního prostředí předal další známky Ekologicky šetrný výrobek

V rámci slavnostního večera u příležitosti předávání Národních cen České republiky za jakost ocenil ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek 12. listopadu v Praze na Žofíně další čtyři výrobce známkou Ekologicky šetrný výrobek.

Oceněnými výrobky byly vesměs **plynové kotle pro ústřední vytápění**, které spojuje jedna důležitá vlastnost – splňují přísná a náročná kritéria na vysokou účinnost a nízké emise škodlivin ve spalínách. „Zatímco bez jídla vydržíme docela dlouho, bez vody jen několik málo dní, bez vzduchu jen několik vteřin,“ komentoval skutečnost, že mezi oceněnými produkty jsou pouze kotle, ministr Ambrozek. Výrobci tak podle něj správně reagují na potřebu snižovat emise škodlivin do ovzduší.

Akce na Žofíně byla součástí mezinárodních aktivit na podporu **kvality výrobků**. Rada ČR pro jakost vyhlásila celonárodní program „**Listopad – měsíc kvality v České republice**“, který navazuje na Evropský týden kvality (11. – 15. 11. 2002) a Světový den kvality (druhý čtvrtek v měsíci listopadu). V období od 4. listopadu až do konce roku 2002 probíhaly semináře, besedy a konference, jejichž společným tématem byla kvalita výrobků a systémy řízení.

Značku Ekologicky šetrný výrobek v kategorii „Teplovodní průtočné kotle na plyná paliva do výkonu 50 kW“ získaly:

● **Závěsný plynový kotel CERAPUR s textovým displejem.** Dovozce: Odbytová společnost s.r.o. Robert Bosch, divize Junkers, Praha (vyrábí společnost Junkers – Bosch Thermotechnik)
Výrobek je už držitelem německé ekoznačky „Modrý anděl“. Oceněný kotel CERAPUR je už pátým výrobkem této firmy, oceněným v rámci českého ekoznačení.

● **Závěsný plynový kotel THERM 28 KD**

Výrobce: Thermona, spol. s.r.o., Stará Osada,

Zastávka u Brna. Také společnost Thermona si zakládá na certifikaci svých výrobků známkou „Ekologicky šetrný výrobek“. Kotel THERM 28 KD je již pátým oceněným výrobkem firmy.

Značku Ekologicky šetrný výrobek v kategorii „Teplovodní kotle na plyná paliva vybavené atmosférickým hořákem“ získal:

● **VIADRUS G 42 ECO**

Výrobce: Železářny a drátovny Bohumín, a.s., závod topenářské techniky Viadrus. Včera oceněný kotel je již osmým oceněným výrobkem závodu topenářské techniky Viadrus.

Značku Ekologicky šetrný výrobek v kategorii „Teplovodní kotle na plyná paliva vybavené hořákem s nuceným převodem spalovacího vzduchu“ získal:

● **PROTHERM LEV 20 KKZ**

Výrobce: Protherm, spol. s.r.o., Chrástany u Prahy
Společnost Protherm byla jedním z prvních výrobců vůbec, který získal právo označovat své produkty ekoznačkou Ekologicky šetrný výrobek. Udělená známka je pro tuto firmu druhou v pořadí.

Další informace:

<http://www.ceu.cz/esv>

<http://www.csq.cz>

<http://www.junkers.cz>

<http://www.thermona.cz>

<http://www.viadrus.cz>

<http://www.protherm.cz>

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Zasedání EuroMAB 2002 v Římě

Program MAB – Člověk a biosféra, patří k nejvýznamnějším vědeckým programům mezinárodní organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu – UNESCO. Význam celého programu Člověk a biosféra, zkráceně nazývaného u nás „Program MAB“, spočívá v tom, že se zaměřuje vedle zabezpečení trvalého míru na Zemi (pro lidstvo nejdůležitějšího) na druhý nejaktuálnější problém současnosti, kterým je problematika životního prostředí.

Z původních 14 projektů se program MAB postupně soustředil na **biosférické rezervace**, jejichž mezinárodní síť má napomoci chránit reprezentativní ekologické oblasti s významnými příklady přírodních a polopřírodních ekosystémů světa a tím umožnit dlouhodobou ochranu biologické diverzity. Síť biosférických rezervací slouží pak zejména jako modelová síť pro vědecký výzkum, mezinárodní spolupráci při ochraně přírody a ochraně životního prostředí i pro další činnosti v této oblasti. V současné době tato síť zahrnuje celkem 425 biosférických rezervací v 95 zemích světa.

Na generálních konferencích UNESCO, které se konají pravidelně vždy po dvou letech, se hodnotí veškeré aktivity uskutečňované v rámci programu MAB za účasti delegací všech zemí zapojených do tohoto programu. Za účelem efektivnější spolupráce v regionech byla pak postupně vytvořena **regionální sdružení** členských zemí zapojených v programu MAB, jako je např. AfriMAB pro africké země, IberoMAB pro země Latinské Ameriky, Španělsko a Portugalsko, ArabMAB pro země arabského regionu a EABRN (East Asian Biosphere Reserve Network) sdružující Čínu, obě Korejské republiky, Japonsko, Mongolsko a Rusko. EuroMAB pak zahrnuje evropské členské země, včetně země bývalého Sovětského svazu, dále USA a Kanadu.

EuroMAB organizuje každé dva roky **hodnotící zasedání** v některé ze svých členských zemí spojené s mezinárodní konferencí, setkáním manažerů biosférických rezervací (dále jen „BR“) a dalšími akcemi. Jedno z prvních zasedání EuroMAB se konalo i na území tehdejšího Československa, a to v roce 1986 v Českých Budějovicích (bylo spojeno s exkurzí do CHKO a BR Třeboňsko), další pak v roce 1991 ve Štrasburku, v roce 1993 v Zakopaném v Polsku, v roce 1995 v Grónsku (pořadatel Dánsko), v roce 1997 v běloruském Minsku a v roce 2000 v Cambridge ve Velké Británii.

Zasedání **EuroMAB 2002** se konalo na pozvání Italského národního komitétu programu UNESCO/MAB – Člověk a biosféra a Sekretariátu programu MAB v Paříži 2002 ve dnech **7. – 13. října 2002 v Římě**. Vedoucím české delegace byl **RNDr. Jan Květ, CSc.**, předseda Českého národního komitétu programu MAB (dále jen ČNK MAB), členy delegace byli RNDr. Eva Jelínková, tajemnice ČNK MAB, Ing. František Povolný, předseda pracovní skupiny pro BR ČNK MAB, a dále ve dnech 7. – 10. října 2002 též pan Roman Bukáček, vedoucí Laboratoře GIS Správy CHKO ČR ve Žďáru nad Sázavou, jehož účast sponzoroval NK MAB USA, jako specialisty na GIS, k přednesení referátu na workshopu týkajícího se BRIM (Biosphere Reserves Integrating Monitoring). Celkově bylo na zasedání EuroMAB 2002 pří-

tomno 72 delegátů ze 34 zemí, dále 40 pozorovatelů, zejména z Itálie, čtyři ze spolupracujících institucí (European Science Foundation, Council of Europe, Smithsonian Institution, US Geology Survey) a sedm pracovníků Sekretariátu MAB v Paříži.

Jednání se konalo v zasedacích místnostech Národního výzkumného střediska (CNR – Centrale Nazionale Ricerche) na náměstí Aldo Moro v Římě, a to formou plenárních zasedání a workshopů (Ekoturismus, BRIM, Právní záležitosti BR, Městské ekosystémy, Mořské pobřeží BR, Ekonomické kvality BR a Světové dědictví).

Součástí programu zasedání EuroMAB 2002 byly i další doprovodné akce, jako např. konání části zasedání přímo v paláci italského prezidenta Carla Ciampiho, pod jehož záštitou se celé zasedání EuroMAB 2002 konalo, návštěvy muzeí či celodenní autobusové exkurze do chráněného území Castelporziano, které obklopuje letní rezidenci italského prezidenta, a do Národního parku (dále jen „NP“) a BR Circeo, cca 70 km na jih od Říma, zahrnující největší přirozený deštný středomořský lesní porost v Evropě.

Vlastní zasedání ve svém průběhu zdůraznilo význam světové sítě BR v rámci programu organizace OSN pro vědu a kulturu UNESCO/MAB – Člověk a biosféra a naznačilo některé nové aspekty, jako například:

- Zdůraznění významu ekoturismu, zvláště jeho rozvoje ve východoevropských zemích, zejména pak v Rusku, s upozorněním, že pojem „ekoturismus“ je často zneužíván komerčními cestovními kancelářemi pouze pro reklamu a komerční účely.
- Zaměření některých členských zemí na městské BR, které hodlají vyhlášovat i ve velkých městech, jako je Řím, Rio de Janeiro a další. Tato iniciativa se však setkala s rozdílnými reakcemi účastníků.
- Různé legislativní postavení BR v legislativě evropských zemí komplikuje jejich organizaci, možnosti financování apod. Některé země nově zahrnuly kategorii BR do národních zákonů o ochraně přírody, jako např. Španělsko a Rumunsko. Ze závěrů specializovaného workshopu věnovaného této problematice vyplynul závěr, že neexistuje ideální recept na řešení legislativního uspořádání BR v národní legislativě, ani ze strany přítomných pracovníků Sekretariátu MAB nebylo k této problematice sděleno žádné konkrétní doporučení.
- Diskutována byla též problematika kumulace a vhodnosti různých typů ochrany pro jedno chráněné území (BR dle programu MAB, World Heritage, diplom Rady Evropy, NP, CHKO, atd.). Přítomní delegáti konstatovali, že je třeba využívat všech možností k zajištění potřebné ochrany a prosperity chráněného území.

K řešení některých problémů bylo navrženo zřízení speciálních mezinárodních týmů specialistů, svolání seminářů, workshopů a konferencí, jako například:

- Španělský NK MAB připraví v roce 2003 workshop na ostrově Menorca k problematice legislativního postavení BR v národních zákonech o ochraně přírody ve vztahu k jejich mezinárodnímu významu.
- Francouzský a Německý NK MAB společně připraví v roce 2003 workshop k problematice testování sociálních problémů v BR.
- Americká geologická služba spolu s Národní biologickou informační agenturou zajistí ve spolupráci se Sekretariátem MAB v roce 2003 workshop ve východní nebo střední Evropě k problematice MAB/BRIM.
- Mountain Research Initiative připravuje v roce 2003 setkání manažerů BR k problematice výzkumu a monitoringu v horských BR.
- Smithsonian Institution spolu s kanadskou stranou zorganizují v roce 2003 ve městě Quebec Světový lesnický kongres, na který budou pozváni i manažeři BR.
- Diskutován bude též záměr uspořádat koncem roku 2003 v Římě workshop k výměně zkušeností v oblasti městských ekosystémů s podporou EU.
- Příští setkání koordinátorů BR se bude konat v některé francouzské BR.
- Na jaře 2003 se bude konat s podporou Sekretariátu MAB konference sponzorů UNESCO.
- Pořadatelská země příštího zasedání EuroMAB 2004 nebyla zatím určena, údajnými kandidáty jsou Švédsko a Rusko.

Na závěr zasedání EuroMAB 2002 byly přijaty závěry a náměty pro pracovní plán na období 2002 – 2004, kdy EuroMABu předsedá dle zvyklostí pořáda-

jící země posledního zasedání EuroMAB, tedy Itálie. Podrobné závěry ze zasedání EuroMAB 2002, po dílčích úpravách ze strany Sekretariátu MAB v Paříži v návaznosti na diskusi na závěrečném zasedání dne 11. 10. 2002, budou zveřejněny na internetu na adrese www.unesco.org/mab nebo na e-mailové adrese ČNK MAB mab@kav.cas.cz.

Závěry a doporučení ze zasedání EuroMAB, prezentované členy české delegace, projednali již účastníci **podzimního zasedání pracovní skupiny pro BR ČNK MAB** ve dnech 23. – 25. října 2002 v Mariánských Lázních s tím, že veškeré podněty zohlední v aktivitách BR ČR. Podnětný je zejména důraz kladený na mezinárodní spolupráci přeshraničních BR, která se dobře rozvíjí u nás mezi BR Šumava a BR Bayerischer Wald v SRN, mezi BR Krkonoše a BR Karkonoski park narodowy v Polsku, významná je i bilaterální spolupráce národních komitétů programu MAB ČR a Francie, které uspořádaly již společné zasedání v roce 2001 v BR Křivoklátsko a v roce 2002 v BR Iroise ve Francii.

Program MAB iniciuje řadu významných aktivit od monitoringu, vědeckovýzkumné činnosti a výchovy návštěvníků po mezinárodní spolupráci ve všech našich šesti BR v duchu Sevillské strategie z roku 1995, která stále představuje základní koncepční celosvětový dokument programu. Na zasedáních EuroMAB je vždy dobře hodnocena práce ČNK MAB i českých BR, zaznívají zde aktivní vystoupení českých delegátů, řada našich odborníků se podílí na mezinárodní spolupráci v rámci programu MAB a je nyní jen na nás všech, aby tomu bylo tak i nadále.

Ing. František Povolný,
odbor ochrany přírody MŽP

Poslanci vzali na vědomí Zprávu o stavu životního prostředí ČR za rok 2001

Poslanci českého parlamentu 4. prosince 2002 takřka jednomyslně (ze 136 přítomných bylo 127 hlasů pro, žádný proti) vzali na vědomí každoroční „Zprávu o stavu životního prostředí České republiky“, kterou předkládá vládě a poté i poslanecké sněmovně Ministerstvo životního prostředí.

„Zpráva ukazuje jednoznačně zlepšení kvality životního prostředí a snížení emisí hlavních znečišťujících látek v letech 1990 – 2001,“ řekl poslancům ve Sněmovně ministr životního prostředí Libor Ambrozek. Dodal zároveň, že Zpráva také ukazuje slabiny, na které se musí ČR v nejbližší budoucnosti zaměřit.

Ovzduší

V posledních deseti letech došlo v ČR k zásadnímu snížení emisí hlavních znečišťujících látek do ovzduší. V roce 2001 došlo k nejvýraznějšímu zlepšení u tuhých látek a oxidu siřičitého (téměř o řád). Výrazné bylo také snížení emisí olova. S tím také souvisí stabilně vysoká kvalita ovzduší s výjimkou přízemního ozónu. Spotřeba látek poškozujících ozónovou vrstvu Země se také výrazně omezila a ČR plní bez problémů své závazky vyplývající z Kjótského protokolu k Rámcové úmluvě OSN o změnách klimatu.

Voda

V oblasti ochrany vod došlo k dalšímu poklesu vypouštění znečišťujících látek z bodových zdrojů znečištění do povrchových vod. Tomu odpovídá eliminace V. třídy čistoty vody jako nejhoršího stupně znečištění. Kvalita povrchové vody se zlepšila ve významných tocích jakými jsou Labe, Vltava, Morava, Dyje a Odry. Pokračoval nárůst počtu obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci a vodovody.

Výdaje na životní prostředí

Výdaje celkových investic na ochranu životního prostředí byly v roce 1990 ve výši 6 miliard korun. Vrcholu 40,5 miliardy dosáhly v roce 1997 a v roce 2001 byly podle předběžného šetření Českého statistického úřadu 20,1 miliardy. Je to obdobné jako v roce 2000, kdy šlo o 21,4 miliardy korun.

Slabé stránky aktuálního stavu životního prostředí

Ke slabým stránkám patří i nadále vysoké měrné emise oxidu uhličitého, zejména vzhledem k průměrům v EU. Nárůst hustoty automobilové dopravy je příčinou pouze mírně klesajícího či dokonce místy rostoucího trendu imisního zatížení oxidy dusíku.

Ve zhruba 80 obcích nad 2000 obyvatel zůstává nedořešené odkanalizování a čištění odpadních vod, které je předmětem právní úpravy ES. Stále významná část celkové délky sledovaných vodních toků, zejména menších, je v kategorii „silně“ a „velmi silně“ znečištěné.

V oblasti odpadů zůstává i nadále skládkování nejrozšířenějším způsobem jejich zneškodňování, nedostatečná je recyklace a další využívání odpadů, zejména v porovnání s ostatními vyspělými evropskými státy.

Riziky pro stav životního prostředí jsou mírný nárůst emisí oxidů dusíku a těkavých organických látek z mobilních zdrojů, zvyšování frekvence výskytu nadlimitních koncentrací ozónu v přízemní vrstvě atmosféry, mírný nárůst emisí oxidu uhličitého a přetrvávající zhoršování zdravotního stavu lesů v některých oblastech.

Závěrem

● V období 1990 – 2001 došlo k zásadnímu zlepšení téměř u všech složek životního prostředí. Hodnoty základních ukazatelů, charakterizujících stav životního prostředí, se již výrazně neliší od průměrných hodnot, vykazovaných v zemích EU a OECD, ani od hodnot, dosahovaných v SRN a Rakousku a v sousedních kandidátských státech pro vstup do EU (Maďarsko, Polsko, Slovensko). Při porovnání ČR se zeměmi EU a OECD se již nevyskytují řádové rozdíly mezi hodnotami sledovaných indikátorů

● K dosažení těchto výsledků přispělo, kromě pozitivního vlivu ekonomických a společenských změn po roce 1989, přijetí a implementace nové environmentální legislativy a rovněž vynaložení vysokých finančních prostředků na investice k ochraně životního prostředí, a to jak ze strany státu, tak i soukromých subjektů

● V období 2001 – 2010 lze očekávat další pozitivní změny, které však zřejmě nebudou srovnatelné s dynamikou a rozsahem pozitivních změn v průběhu 90. let. Vysoké finanční prostředky bude třeba vynaložit zejména v oblasti ochrany vod v souvislosti se zavedením legislativy ES.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Paměť stromů

Od počátku nového roku uvede Česká televize nový cyklus, nazvaný Paměť stromů. Česká televize uvádí **první díl Paměti stromů v neděli 5. ledna 2003 v 17.05 na ČT1**, další díly budou následovat vždy po týdnu ve stejnou dobu.

Po populárním cyklu Rozhlédni se, človče, který Česká televize vysílala poprvé v roce 1999, se tak diváci mohou opět s **režisérem Bedřichem Ludvíkem a průvodcem Ludkem Munzarem** vydat po vlastech českých, tentokrát však nikoli po rozhlednách, ale po památných stromech. Patnáct týdnů budou s příjemnou písničkou Bedřicha Ludvíka a převětivým hlasem Ludka Munzara putovat za velikány a starci s rozložitými korunami a poslouchat jejich prastaré osudy. Inspiraci našel režisér v ojedinělé knížce **Marie Hruškové Památné stromy**, kterou ilustroval Jaroslav Turek (vydalo ji MŽP jako svou reprezentační publikaci). V průběhu natáčení najezdili režisér Ludvík a paní Hrušková více než 4000 km.

Jednotlivé díly cyklu: Stromy se na nás dívají, Pražské památné stromy, Slovanská lípa versus germánský dub, Stromy žijí s lidmi, Stromy a boje, Věkovité stromy nad hladinou, Žižkovy stromy, Stromy královské, Stromy osobností, Stromy u hradů a zámků, Stromy umělců, stromy umělci, Stromy klášterů a poutních míst, Nejen duby, buky, lípy, Stromy pohádek a tajemných míst, Stromy s „nej“.

„Jsou dokumentaristé, zejména ti mladší, kteří chtějí objevovat bolavá témata společnosti. Já chci svými dokumenty objevovat krásu, které si nikdo nevšimá“, komentuje cyklus režisér Ludvík, který sám o sobě říká, že se našel v natáčení tzv. „pohodovek“.

Cyklus podpořilo Ministerstvo životního prostředí.

Pla

Průvodní písnička Paměti stromů

(hudba a text Bedřich Ludvík)

V KORUNÁCH

Byt jako on

Nemyslet na dějiny

Byt jako on

Jen vrůstat do krajiny.

Prorůstat zem

A do hlubin se nořit

Dát trávě stín

A své nebe si stvořit.

Tam v korunách se člověku dech zatají

Tam v korunách se člověk a strom potkají

Tam v korunách má člověk nebe na dosah

Tam v korunách tam člověk ztrácí z času strach!

Člověk a strom

Dvě bytosti, dva světy

Člověk a strom

Dvě rozdílné paměti

Mohutný kmen

Je pevnost proti času

Obejmi jej

A strom ti dá svou spásu.

Tam v korunách se člověku dech zatají

Tam v korunách se člověk a strom potkají

Tam v korunách má člověk nebe na dosah

Tam v korunách tam člověk ztrácí z času strach!

Zasedání Rady EU pro životní prostředí v Lucemburku

Dne 17. října 2002 se v Lucemburku konalo zasedání Rady EU pro životní prostředí (dále jen Rada), kterému předsedal dánský ministr životního prostředí Hans Christian Schmidt. Jednalo se o druhé zasedání Rady během dánského předsednictví a na programu jednání byly body, které si Dánsko vytyčilo jako prioritní pro období svého předsednictví EU. Níže uvedená informace stručně shrnuje hlavní projednávané body a závěry tohoto zasedání.

Obaly a obalové odpady

Rada pro životní prostředí EU (dále jen Rada) dosáhla politické shody kvalifikovanou většinou v otázce novelizace **směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/EC o obalech a obalových odpadech**. Nizozemí a Belgie návrh nepodpořily.

Cílem návrhu byla revize cílů pro znovuvyužití a recyklaci, zpřesnění definice obalu a některých forem recyklace.

Rada schválila následující úpravy:

- ❖ 31. prosinec 2008 je konečným datem pro přijetí opatření nezbytných k dosažení revidovaných cílů pro znovuvyužití a recyklaci. Pro Řecko, Irsko a Portugalsko platí další čtyřleté, tzv. přechodné období s ohledem na specifickou situaci v těchto zemích,
- ❖ 80 % jako maximální cíl pro recyklaci obalových odpadů a žádný maximální cíl pro zneškodňování,
- ❖ minimální cíle pro recyklaci specifických materiálů obsažených v obalových odpadech: 60 % pro sklo, 60 % pro papír a „board“, 50 % pro kovy, 22,5 % pro plasty (zahrnuje pouze materiál, který je recyklován zpět na plasty) a 15 % pro dřevo.

MŽP spolu s MPO průběžně sleduje přípravu novely směrnice. Vzhledem k případným dalším změnám v průběhu projednávání tohoto návrhu není pozice ČR dosud ujasněna.

Velké průmyslové havárie zahrnující nebezpečné látky

Rada dosáhla jednomyslné shody v otázce novelizace směrnice **Evropského parlamentu a Rady 96/82/EC o kontrole nebezpečnosti závažných havárií s nebezpečnými látkami (tzv. Seveso II.)**. Společná pozice bude přijata na následujícím jednání poté, co bude text finalizován.

Cílem návrhu bylo zpřísnit kontrolu závažných průmyslových havárií způsobených nebezpečnými látkami a omezit následky těchto havárií pro občany a životní prostředí Společenství. Pro provozovatele průmyslových zařízení zavádí povinnost zavést efektivní systémy bezpečnostního řízení (Safety Management Systems), které budou zahrnovat detailní hodnocení rizik jednotlivých možných scénářů vývoje havárie, a dále povinnost informovat veřejnost o možných průmyslových rizicích a opatřeních nutných v případě havárie.

Do návrhu byla zapracována připomínka vzešlá z debaty v Parlamentu – závazek členských států zachovat dostatečnou vzdálenost zařízení od hlavních dopravních tepen. Rada se shodla na návrhu textu z 25. června 2002. Tento návrh pozměnil návrh Komise na zahrnutí různých stropů pro amoniak (amoniak) – navrženo jako reakce na havárii v Toulouse v září 2001.

Transpozice novelizované směrnice do českého právního řádu bude provedena v rámci novely zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných průmyslových havárií.

Přeshraniční pohyb geneticky modifikovaných organismů (GMO)

Rada dosáhla politické shody na návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraničním pohybu GMO; hlasování se zdrželo Německo a Itálie. Společná pozice bude přijata na následujícím jednání Rady poté, co bude text finalizován.

Nařízení je navrhováno tak, aby zahrnuje i implementaci Cartagenského protokolu v souladu s rozhodnutím Rady ze zasedání 25. června 2002. Zatímco stávající legislativa Společenství do značné míry pokrývá problematiku obchodování a dovozu GMO, současný návrh zahrnuje i požadavek Protokolu na vývozce, a to vytvořením jednotného systému notifikace a informací o přeshraničním pohybu GMO. Navrhovaný text obsahuje následující ustanovení:

- ❖ explicitní souhlas dovozce: žádný „první“ záměrný přeshraniční pohyb GMO nesmí být uskutečněn bez souhlasu dovážející strany,
- ❖ vývoz pouze autorizovaných GMO: vyváženy mohou být pouze GMO autorizované v rámci EU, nebo v případě, že autorizovaná osoba třetího státu vysloví s dovozem souhlas.

Co se týká určení GMO ve směsích, cílem návrhu je zajistit konzistentnost s ustanoveními směrnice 2001/18/EC o záměrném uvolňování GMO do ŽP a s dalšími současnými a budoucími komunitárními předpisy, které se týkají sledování, označování a určování GMO.

Předsedající dánský ministr životního prostředí zdůraznil důležitost dosažené shody v tomto bodě a informoval Radu, že v současné době byl Cartagenský protokol ratifikován již 40 stranami, včetně Společenství a šesti členských států. Česká republika ratifikovala Cartagenský protokol 8. října 2001. Protokol vstoupí v platnost poté, co jej ratifikuje celkem 50 stran.

ČR průběžně sleduje přípravu nové legislativy v oblasti GMO, v současné době je k předložení vládě připraven nový návrh zákona o GMO, který transponuje směrnici 2001/18/EC. Předpokládána účinnost tohoto zákona je červen 2003.

Sledování (Traceability) a označování GMO

Rada vedla politickou debatu o návrhu nařízení Evropského parlamentu (EP) a Rady ke sledování a označování GMO a návrhu nařízení ke sledování potravinových a krmných výrobků (food and feed products) vyrobených z GMO.

Cílem návrhu prvního nařízení je zjednodušení cíleného monitorování možných vlivů geneticky modifikovaných organismů a geneticky modifikovaných výrobků, kontrola a ověřování údajů uvedených na štítcích a případného stažení z trhu výrobků, u kterých jsou zjištěny nežádoucí vlivy na lidské zdraví nebo životní prostředí. Požadavky týkající se označování jdou nad rámec požadavků obsažených již ve směrnici 2001/18/EC i nad

rámec současně navrhovaného nařízení ke sledování potravinových a krmných výrobků.

Rada v této otázce požádala Výbor stálých zástupců, aby zapracoval připomínky jednotlivých delegací k oběma návrhům.

Předsedající dánský ministr životního prostředí uvítal aktivní přístup jednotlivých delegací při projednávání těchto dvou návrhů a zdůraznil jejich význam nejen z hlediska ochrany spotřebitele, ale i z hlediska vnější a obchodní politiky Společenství.

Obchodování s emisemi skleníkových plynů

V rámci politické debaty k tomuto bodu jednání (návrh směrnice EP a Rady ustavující schéma obchodování se skleníkovými plyny v rámci Společenství) vzala Rada na vědomí reakce jednotlivých delegací a požádala Výbor stálých zástupců o potvrzení výsledků debaty a jejich zapracování do návrhu tak, aby na příštím jednání Rady (9. – 10. prosince 2002) mohlo být dosaženo politické shody.

Cílem projednávaného návrhu je snížit emise skleníkových plynů finančně efektivním způsobem a umožnit Společenství dostát závazkům Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (Úmluva vstoupila v platnost pro ČR dne 21. března 1994) a Kjótského protokolu (ČR předala listinu o schválení protokolu 15. listopadu 2001).

Udržitelný rozvoj

K implementaci strategie EU k udržitelnému rozvoji (UR) a environmentálnímu rozměru závazků ze světového summitu v Johannesburgu přijala Rada 30-ti bodové závěry.

Rada v nich mimo jiné vyzvala Evropskou radu, aby na svém jarním summitu v roce 2003 provedla celkovou revizi evropské strategie UR (v souladu se závěry z barcelonského summitu), zaměřila se na implementaci závazků ze světového summitu v Johannesburgu a vzala v úvahu rovněž připravovanou syntetickou zprávu¹ Evropské komise. Dále Rada vyzvala k posílení environmentálního rozměru tzv. **Lisabonského procesu**, aby při tvorbě jednotlivých politik a v rozhodovacích procesech byla zajištěna rovnováha mezi ekonomickým, sociálním a environmentálním pilířem. Rovněž tzv. **Cardiffský proces**, jehož cílem je integrace problematiky životního prostředí do jednotlivých sektorových politik Společenství s cílem dosáhnout udržitelného rozvoje, by měl být posílen (plné znění závěrů tzv. Cardiffského procesu je k dispozici na

<http://ue.eu.int/newsroom/newMain.ASP?lang=2>).

Další závěry, které Rada přijala, se týkaly **implementace environmentálních dimenzí závazků z Johannesburgu (WSSD) – tzv. oddělení a integrace (de-coupling and integration)**.

Rada vyzvala Komisi, aby v připravované syntetické zprávě pro rok 2003 provedla revizi, inventarizaci závazků a poté navrhla politická doporučení, jak efektivně transformovat interní i vnější závazky EU přijaté v rámci WSSD do praktických politických kroků. Komise by se ve své zprávě pro rok 2003 měla zaměřit také na možné způsoby podpory mezinárodní spolupráce v oblasti získávání energie z obnovitelných zdrojů.

Rada plně podpořila závazek EU dosáhnout stanovených cílů vnitřní strategie udržitelného rozvoje přijatých na jednání Evropské rady v Göteborgu. Dále vyzvala Komisi, aby počátkem příštího roku navrhla způsob implementace Stockholmské úmluvy o persistentních organických polutantech (POP's) (Česká republika podepsala úmluvu dne 23. 5. 2001, ratifikační listina byla u depozitáře uložena dne 6. 8. 2002) a způsob schválení a ratifikace této konvence Společenstvím.

Rada zdůraznila, že v oblasti ochrany přírody je prioritou kompletní ustavení oblastí spadajících pod systém Natury 2000, odpovědné využívání přírodních zdrojů, ekosystémový přístup a důraz na zachování biologické rozmanitosti.

Rada apelovala na členské státy, aby omezily pobídky aktivit s výrazně negativním dopadem na životní prostředí a aktivit, které nejsou v souladu s principy udržitelného rozvoje. Rada také připomněla požadavek vznesený na barcelonském summitu – dosažení shody v otázce směrnice o daních z energií do prosince 2002 a v otázce otevření trhu s energií.

Rada také v souvislosti se záplavami, které letos v srpnu postihly velkou část Evropy, zdůraznila potřebu přijetí preventivních opatření v oblasti klimatu, energie a dopravy na mezinárodní úrovni i na úrovni Společenství v souladu s prioritami 6. Akčního programu EU pro ŽP.

Posílení základů pro udržitelné rozhodování

Rada vyzvala členské státy, aby vypracovaly a implementovaly národní strategie udržitelného rozvoje do roku 2002 v souladu s johannesburským Implementačním plánem a podpořila výměnu informací o udržitelných rozvojových strategiích a plánech mezi jednotlivými členskými státy i na neformální bázi.

Rada také s ohledem na závěry barcelonského summitu vyzvala Komisi, aby věnovala vyváženou pozornost rovněž v kontextu s naplňováním Lisabonského procesu (plné znění závěrů jednání Rady EU pro životní prostředí v Lisabonu je k dispozici na internetové adrese <http://ue.eu.int/newsroom/newMain.ASP?lang=2>), ekonomickým, sociálním a environmentálním aspektům prioritních otázek a refletovala toto ve své syntetické zprávě pro rok 2003 a ve zprávách EK ke strukturálním indikátorům. Rada navrhuje zařadit soubor indikátorů (příloha I.) do syntetické zprávy pro rok 2003. Jako jednu z hlavních priorit pro rok 2003 by Komise měla předložit návrh pracovního programu ke strukturálním indikátorům a intenzivně pracovat na rozvoji indikátorů uvedených v příloze II., zvláště pak indikátorů, které pokrývají hlavní oblasti – vodu, chemické látky a biodiverzitu. Komise by měla umožnit Radě, aby vždy na konci kalendářního roku předkládala aktualizovaný seznam indikátorů.

Rada vítá záměr Komise předložit návrh rámcové směrnice pro koherentní a kvalitní reportingový systém, jehož cílem by bylo poskytování potřebných informací a dat v souladu s principy udržitelného rozvoje. Ve spolupráci s Radou by Komise měla prohlubovat mezinárodní spolupráci v oblasti reportingu a zdokonaleného informačního řízení (enhanced information management) se třetími stranami.

OEI sleduje schvalovací proces rámcové směrnice.

¹ Česká republika byla vyzvána, aby zaslala svůj příspěvek k připravované syntetické zprávě

Klimatická změna

Rada přijala závěry definující vyjednávací pozici Unie pro 8. konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu – tzv. COP 8, která se konala v indickém Dillí ve dnech 23. října – 1. listopadu 2002.

Rada potvrdila svoji podporu mezivládnímu panelu ke klimatické změně (IPCC) a ocenila pokrok, kterého již bylo v rámci IPCC dosaženo. Zdůraznila také nutnost propojení a rychlé aplikace dosažených vědeckých poznatků do politického rozhodování v rámci UNFCCC.

Kjótský protokol byl ratifikován již 90 státy, což je jasným signálem, že se jedná o jediný existující efektivní multilaterální nástroj pro boj s klimatickou změnou. Rada apelovala na státy, které se k Protokolu nepřipojily, aby přesto dostály závazkům Úmluvy a snížily emise skleníkových plynů na úroveň roku 1990. Implementace Kjótského protokolu přinese i ekonomické výhody ve smyslu posílení technologického vývoje, efektivnějšího využívání zdrojů energie a nových výrobních postupů.

Rada zdůraznila, že globální charakter klimatické změny předurčuje tuto problematiku k řešení na co možná nejširší mezinárodní úrovni a ke spolupráci všech zemí, k jejich účasti v efektivních opatřeních v závislosti na společné, nicméně diferencované odpovědnosti jednotlivých států a na jejich příslušných možnostech.

Ohrožené druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Rada přijala rozhodnutí, ve kterém definovala vyjednávací pozici Společenství a členských států pro 12. zasedání konference stran Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES), která se bude konat ve dnech 3. – 15. listopadu 2002 v Santiagu de Chile.

Pozice se týká některých strategických a administrativních otázek, interpretace a implementace Úmluvy a návrhu na aktualizaci jejích příloh týkajících se úrovně ochrany poskytované jednotlivým druhům.

Odpovědnost za životní prostředí

Rada vzala na vědomí zprávu o postupu prací na návrhu směrnice EP a Rady o odpovědnosti za životní prostředí s ohledem na prevenci a nápravu škod na životním prostředí. Rada požádala Výbor stálých zástupců, aby pokračoval v přípravě této směrnice a znovu informoval Radu na jejím zasedání 9. a 10. prosince 2002.

Předsedající dánský ministr životního prostředí uvedl, že politické shody nebude možno dosáhnout do konce roku, protože závěry z prvního čtení v Parlamentu budou k dispozici až na začátku roku 2003. Vyzval nicméně všechny delegace k aktivní účasti na přípravě směrnice.

Cílem směrnice je ustavení rámce, podle kterého by se škodám na životním prostředí předcházelo, případně by se usnadnila jejich náprava. V případech jako jsou havárie retenčních odpadních nádrží nebo úniky chemických látek do prostředí je nezbytné, aby byly kontaminované složky prostředí uvedeny do původního stavu. Velký důraz je kladen také na prevenci.

Vývoz a dovoz nebezpečných chemických látek

Rada vzala na vědomí zprávu o postupu prací na návrhu nařízení EP a Rady o vývozu a dovozu nebezpečných chemických látek. Dánský ministr životního prostředí informoval, že balík připomínek a pozměňovacích návrhů byl odsouhlasen Výborem stálých zástupců a zaslán do Parlamentu.

Cílem nařízení je nahradit stávající nařízení 2455/92/EC o vývozu a dovozu některých nebezpečných chemických látek a zapracovat opatření vyplývající z Rotterdamské úmluvy² v rámci Společenství. Výbor stálých zástupců rozhodl jednomyslně, že právní rámec pro nařízení bude vycházet z článku 175 Smlouvy (životní prostředí) a nikoli z článku 133 (společná obchodní politika). Přijetí nařízení je tedy předmětem spolurozhodovacího procesu (co-decision procedure) mezi EP a Radou.

Rada požádala Výbor stálých zástupců, aby pokračoval v přípravě návrhu rozhodnutí Rady, které by umožnilo přijetí Rotterdamské úmluvy na úrovni Společenství. Předmětem Úmluvy je mimo jiné povinná výměna informací o národních omezeních nebo přísnějších opatřeních, které se týkají chemických látek spadajících pod režim Rotterdamské úmluvy, dále pak speciální postup při notifikaci u vývozu a postup u vývozu látek, u kterých ještě není vyřízen předběžný souhlas přijímací strany.

Monitoring lesů (tzv. Forest Focus Regulation)

Rada vzala na vědomí informaci o postupu přípravy nařízení EP a Rady k monitoringu lesů a vzájemnému působení v oblasti životního prostředí v rámci Společenství (tzv. Forest Focus Regulation).

Cílem nařízení je ustavit v rámci Společenství nové schéma, které by umožnilo hodnocení podmínek lesních ekosystémů v širším kontextu. Návrh vychází ze dvou předchozích nařízení Rady k monitoringu a dopadům atmosférického znečištění a požárů na lesní ekosystémy. Navrhované schéma je založeno na čtyřech pilířích:

- ❖ ustavení programu pro monitoring vlivů znečištění ovzduší,
- ❖ monitoring lesních požárů,
- ❖ průběžné hodnocení účinnosti monitoringu,
- ❖ nové monitorovací programy pro sledování biologické rozmanitosti, půd, klimatických změn a pohlcování CO₂ (carbon sequestration) lesních ekosystémů

Různé

V rámci tohoto bodu byly projednávány následující otázky:

- ❖ **Používání rtuti ve specifických odvětvích chemického průmyslu (chlor-alkali industry):** Rada vzala na vědomí zprávu Komise, která objasňuje právní zajištění chemických konverzí v tomto odvětví a která identifikuje možné důsledky používání rtuti.
- ❖ Informace řecké delegace o výsledcích konference ministrů životního prostředí středomořské oblasti, která se konala 10. července 2002 v Athénách.

² Rotterdamská úmluva – Úmluva o postupu předchozího souhlasu v mezinárodním obchodu s některými nebezpečnými chemickými látkami a přípravky na ochranu rostlin (tzv. PIC procedure), ČR uložila ratifikační listiny dne 12. června 2000, Úmluva dosud nevstoupila v platnost.

- ❖ Informace německé delegace o financování kanceláře Evropského výboru pro standardizaci (CEN Environmental Help-Desk).
- ❖ Informace o prevenci povodní: Rada vzala na vědomí informace francouzské, německé, portugalské a rakouské delegace o možných budoucích společných akcích v oblasti prevence povodní. V této souvislosti byla Rada také informována Komisí, že se připravuje sdělení k integrované strategii o prevenci, přípravě a připravenosti reagovat na případná přírodní a technologická rizika.
- ❖ Společná informace rakouské a irské delegace o atomové energii v souvislosti s problematikou udržitelného rozvoje.
- ❖ Informace dánské delegace o výsledcích jednání ve Vigso, které se konalo ve dnech 2. – 4. října 2002 (*Nature and forest directors' meeting*).

Neformální setkání

Dne 16. října se zástupci jednotlivých delegací setkali na neformální večeři s představiteli hlavních evropských nevládních organizací činných v oblasti životního prostředí (tzv. „Green 8“). Hlavním tématem diskuse byla výměna názorů na výsledky Johannesburgského summitu.

Bez projednávání byl přijat návrh směrnice EP a Rady o emisích z vnitřních spalovacích motorů u nesilničních strojů. Cílem směrnice je rozšířit působnost stávající směrnice 97/68/EC o emisích z kompresních vznětových motorů (dieselové motory) používaných v nesilničních mobilních strojích, a to o zážehové motory (u sekaček na trávu, řetězových pil apod.). Tato směrnice, novelizující stávající směrnici 97/68/EC, přispěje k dosažení cílů pro kvalitu ovzduší, zvláště pak u hodnot přízemního ozónu.

Mgr. Dana Dvořáková,
odbor evropské integrace MŽP

Evropské unii bude od ledna předsedat Řecko

Řecko obsadí v prvních šesti měsících roku 2003 předsednické křeslo Evropské unie. Jaké si pro toto období stanovilo cíle? Podrobná náplň řeckého předsednictví do jisté míry závisí na výsledcích Kodaňského summitu (prosinec 2002). Z pohledu České republiky bude nejvýznamnějším úkolem příprava a podpis smluv o přistoupení s novými členskými zeměmi.

Předsednickou zemí se Řecko stává už potřetí. Evropské unii předsedalo v letech 1983, 1988 a 1994. V současné době ale může těžit ze silnější pozice než kdykoli dříve, protože se těší vysoké úrovni politického respektu mezi partnery a svou aktivitou významnou měrou přispívá k vytváření politiky společenství.

Zahraniční politika se bude orientovat především na prevenci regionálních konfliktů. Vzhledem ke geografické poloze Řecka bude důležitá orientace na Mediteránní spolupráci (historickým úspěchem je předpokládaný vstup Kypru do EU) a spolupráci s Ruskem. Významným rysem zahraniční politiky bude orientace na balkánské země, zejména na silnou podporu kandidatury Rumunska a Bulharska na členství v EU.

V oblasti **vnitřní politiky** se Řecko zaměří na posilování bezpečnosti občanů, zejména na posílení ochrany vnějších hranic, boj s terorismem, organizovaným zločinem a ilegální imigrací. Pozornost bude věnovat také zemědělské politice, zejména přehodnocení společné zemědělské politiky a přípravě společné pozice pro vyjednávání se Světovou obchodní organizací (WTO). V ekonomické oblasti se zaměří na podporu konkurenceschopnosti a dynamiky ekonomiky EU v souladu se závěry Lisabonského procesu. V oblasti sociální politiky je cílem podpora zaměstnanosti a pomoci handicapovaným občanům. V průběhu řeckého předsednictví se uskuteční revize hlavních cílů EU pro oblast zaměstnanosti a zhodnocení zpráv jednotlivých členských zemí o sociálním pojištění, posilování politiky zaměstnanosti a sociální pomoci.

Hlavní cíle řeckého předsednictví:

- rozšíření a podpis Přístupové smlouvy s 10 novými členskými zeměmi

- příprava mezivládní konference o nových reformách EU (Evropská budoucnost)
- sociální tematika
- podpora rozšíření EU na Balkán a ujednání dohod o spolupráci s dalšími balkánskými zeměmi
- podpora Lisabonského procesu, ekonomického rozvoje a politiky zaměstnanosti.

Mgr. Roman Diatka,
odbor evropské integrace MŽP

Příroda dítěti – dříve vychovatelkou, v budoucnu hrozbou?

Jaké nejpodstatnější změny přináší současný způsob života dětem a mladým lidem? U televize tráví podstatně více času než předchozí generace. V movitějších rodinách je stále silnějším magnetem počítač. Sporty se stěhují do hal nebo alespoň na různé umělé povrchy. Ve městech přibývají zastavěné a zpevněné plochy. V obvodových částech Prahy činí jejich přírůstek za deset let i více než 4 % celkové rozlohy katastrů. Stavebně zahušťovány jsou i centrální části.

Opakovaně bylo prokázáno, že městský člověk tráví podstatně více času v dopravních prostředcích než v přírodním prostředí. Přírodní plochy jsou ostatně také velice rozdílné. Lze považovat procházku po betonové cestě v parku s monokulturním trávníkem a několika nepůvodními dřevinami za navazování kontaktů s přírodou domova? Dost času na seznamování s okolím bývá na stanicích městské hromadné dopravy. Barevné skvrny mezi ruderalním porostem zde ale tvořívají obvykle jen zbytky po kuřácích a umělohmotné obaly.

Během vývoje lidského rodu nás příroda vybavila různými smysly, abychom uměli vnímat a reagovat na informace, které poskytuje: vůně, barvy, vlhkost, tvar rostlin, pohyby živočichů a vzájemné vazby mezi tím vším. Doma se cítíme jen tam, kde rozumíme okolnímu životu, kde se nemusíme jako cizinci bát aktivně vstupovat do dění. Umíme se smysluplně chovat a jednat tak, abychom neohrožovali sebe ani okolí. Vstřícní a ochotní k činům jsme však jen tehdy, když víme, že si to můžeme dovolit, že jsme „pevní v kramflekách“ (Kohák 1993).

Jak připravujeme mladou generaci na to, aby si rozuměla s krajinou rodného domova obdobně jako s interiérem svého bytu?

Podle Ústavu pro informace ve vzdělávání měli čeští žáci 8. tříd při srovnávání vědomostí a dovedností mezi 19ti zúčastněnými zeměmi v přírodovědné části průzkumu největší rozdíly mezi oběma složkami: měli dobré vědomosti, ale špatné dovednosti při jejich využívání (UIV 1998).

Toulcův dvůr, ekologické centrum Prahy, navštívil denně několik třídních kolektivů, oddílů, rodičů s dětmi atd. Zkušenosti zdejších lektorů se shodují: dětem chybí základní návyky přiměřeného chování v přírodním terénu. Na nedostatek terénních zkušeností u studentů poukazují však i vysokoškolští pedagogové (Ložek 2002).

Čím je podmíněno chování každého z nás? Nejpodstatněji zděděnými geny (Koukolík 2000). Přitom **všechny předchozí lidské generace byly v užším a aktivnějším kontaktu s živou přírodou než ta, která má být iniciátorem startu k udržitelnému rozvoji.** Právě v lidském genomu jsou stále ještě uchovávány obrovské nevyužívané rezervy, které mohou ospravedlňovat optimistické vize. Významně ovlivňuje chování také **prostředí**, ve kterém se pohybujeme. Je nyní inspirativnější pro pochopení života na Zemi než v minulosti? Dalším, už méně ovlivňujícím faktorem (i když nejvíce financovaným), jsou **informace** – slovní a obrazové. Jenže každá zprostředkovaná informace o živé přírodě nemůže být jiná než deformovaná, zjednodušená, vytržená z času, prostoru, vazeb na okolí. Dítě připravované na zacházení s vnějším prostředím zprostředkova-

ným vzděláváním – a to skutečně v životě dětí nejvýznamněji převažuje – může být dobrým tlumočnickem získaných informací, ale rozhodně bude špatným praktikem.

Je dobrý současný systém vzdělávání pro budoucí lesníky, zemědělce, stavbaře a všechny ty profese, kde těžiště činnosti je v terénu? Je dobré pro budoucí rodiče, když získají návyky zacházení hlavně s neživou technikou? Můžeme očekávat vyšší citovou inteligenci, vůli průběžně se starat o druhé, empatii vůči potřebám něčeho živého, nárůst chuti zakládat početnější rodiny? Můžeme z hlediska udržitelného rozvoje chápat jako princip předběžné opatrnosti izolování dětí do téměř sterilních interiérů, nebo jejich vzdalování od námahy při práci v terénu? Ale dost už otázek, i když jich kolem popsání problému existuje mnohem víc.

Bohužel, zatím **žádný ústav ani jiná instituce v ČR se nezabývá sledováním procesu odcizování dětí přírodnímu prostředí, ani odhadem důsledků, ani hledáním schůdných řešení** (výjimku zatím tvoří 1/3 úvazku PhDr. Fraňka, CSc., v ČEU).

Jestliže Ministerstvo životního prostředí ČR je hlavním řešitelem Strategie udržitelného rozvoje, těžko mohou jeho úředníci k uvedenému problému zaujmout nějaké zjednodušující stanovisko, např. že ve zdejší kompetenci je pouze osvěta a vzdělávání ve vztahu k jednotlivým složkám životního prostředí. Případně jindy, že uváděný problém se nachází vně jejich zájmu. Oživení zájmu o popisované téma by mohl podpořit každý, jemuž leží na srdci rozvoj lidských zdrojů, neformální fungování Lokálních Agend 21, ochrana přírody za účasti místních občanů, schopnost konkurence v rámci EU, nebo celková problematika environmentálních strategií i rizik.

Autorka nechce popírat jistá zlepšení v celkové situaci ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty, ale klade si otázku, zda se zatím nejedná jen o pozitivní pramínek, proti opomíjenému negativnímu veletoku.

Mgr. Emilie Strejčková,
ředitelka Ekologického centra HI. m. Prahy
Toulcův dvůr

Foto: J. Plamínková

Dny významné pro životní prostředí

Seznam významných dní vzbudil před rokem velký ohlas. Publikujeme jej proto nyní znovu, doplněný a upravený podle připomínek odborníků.

- 2. 2.....Mezinárodní den mokřadů
- 21. 3.První jarní den
- 22. 3.Světový den vody
- 23. 3.Světový meteorologický den
- 1. 4.Den ptactva
- 7. 4.Světový den zdraví
- 21. 4.Den proti hluku
- 22. 4.Den Země
- 24. 4.Den laboratorních zvířat
- 1. 5.Mezinárodní den ptačího zpěvu
- 22. 5.....Mezinárodní den biologické rozmanitosti
- 24. 5.Evropský den parků
- 31. 5.Světový den bez tabáku
- 31. 5.Den otevírání studánek
- 1. 6.Den dětí
- 5. 6.Světový den životního prostředí
- 8. 6.Mezinárodní den oceánů
- 17. 6.Světový den boje proti suchu a rozšiřování pouští
- 21. 6.Den květů
- 21. 6.Letní slunovrat
- 11. 7.....Světový den populace
- 9. 8.....Mezinárodní den původního obyvatelstva
- 16. 9.Mezinárodní den ochrany ozónové vrstvy
- 19. 9.Uklidme svět
- pohyblivé.....Den bez aut – pořádají NGO
- 22. 9.Evropský den bez aut
- první pondělí v říjnu.....Světový den lidských sídel
- 4. 10.Světový den zvířat
- 2. středa v říjnuMezinárodní den za omezení přírodních katastrof
- 16. 10.....Světový den výživy
- 17. 10.....Mezinárodní den za vymýcení chudoby
- 20. 10.....Den stromů
- 24. 10.Den OSN + Světový den informací pro rozvoj
- 1. 11.Bonnská úmluva
- druhý čtvrtek v listopadu.....Světový den kvality
- 14. 11.Světový den bez aut
- 16. 11.Den bez cigaret
- 17. 12.Úmluva o světovém dědictví
- 21. 12.Zimní slunovrat